

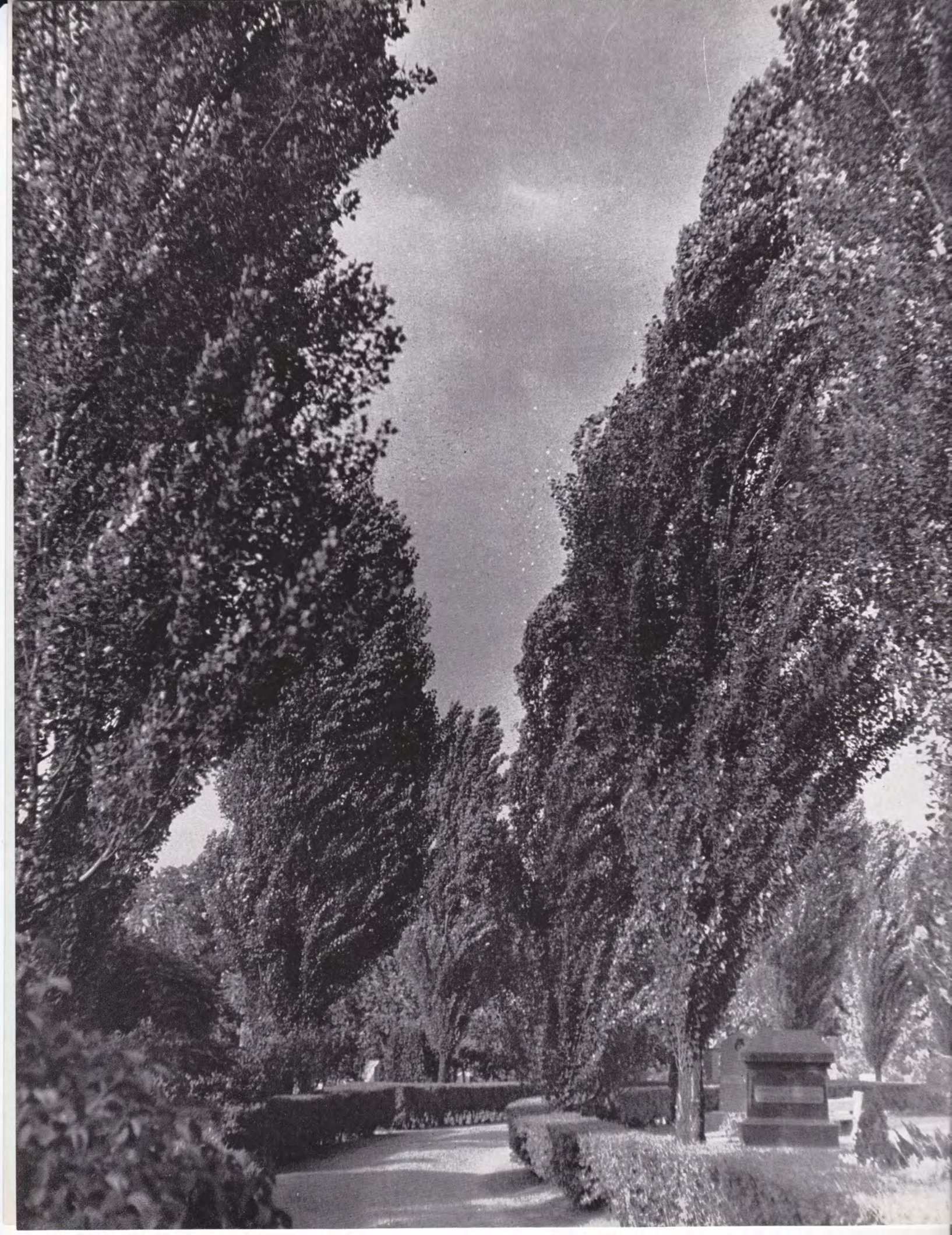

LIETUVIŲ TAUTIŠKOS KAPINĖS

1911 ————— 1936

LIETUVIŲ TAUTIŠKOS KAPINĖS
LITHUANIAN NATIONAL CEMETERY

25 METŲ JUBILIEJAUS
ATMINTIES KNYGA

Lietuvių Tautiškose

Kapinėse

Tarp topolių
Nusruvusių in dangų
Ir gedulo krumų
Sargyboj kapų
Ramovės rimtis
Nusvirus alsuoja
Chicagos Lietuvių
Tautiškose Kapinėse.

Toli nuo miesto bildesio,
Gyvenimo kovų,
Bažnyčių gyvųjų
Baudimo keikimo
Ir nepakantos
Nabašninkai guli
Po gėlynais
Augintais gedulo meilėj
Su rupesčiu,
Su atminčia griaudžia
Širdy . . .

Inkal tą in akmenį
Amžiną atilsį
Išskaito ir taria
Praeivis.

Paminklai
Čia naujai iškaltom,
Čia išdilusiom raidėm
Pareiškia vardus
Kitus senai užmirštus,
Kitus
Tik vakar girdėtus.
Senai ar tik vakar
Vienų apverktus,
Kitų apgailėtus.
Jie žodžiais bebalsiais
Tyloj kapinyno
Kartoja
Skirybų gailos
Guodimos ir verksmą
Ir paskutinį
Sudiev . . .

Niekados niekados
Jau tavęs nematysim,
Kaip tie žodžiai skaudūs!

Ilsėkis ramiai.

Ant visados skirtis.
Skaudu oi skaudu

Ilsėkis ramiai,
Mylimas broli tėveli,
Ilsėkis ramiai.

Laukiu aš jūsų,
Prieteliai mano.

Atminkite mirtį!

Ak, ilsėkis ramiai.

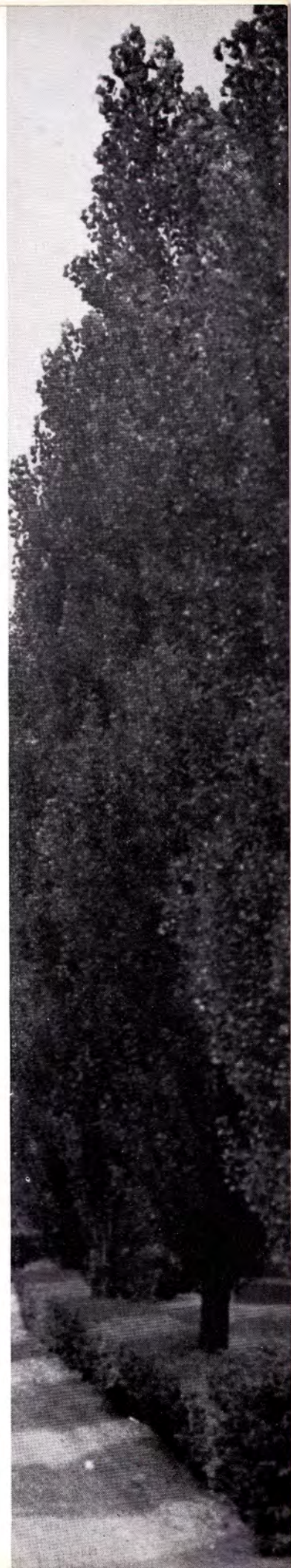
Kaip mūsų bočiai
Žiloj Lietuvoj,
Aukštam kalnely,
Žalioj vejelėj
Čia guli lietuviai
Mylėję
Jieškoję šviesos ir gerovės,
Kovoję
Su priespauda, skurdu,
Su prietarais,
Su savo klebonais.

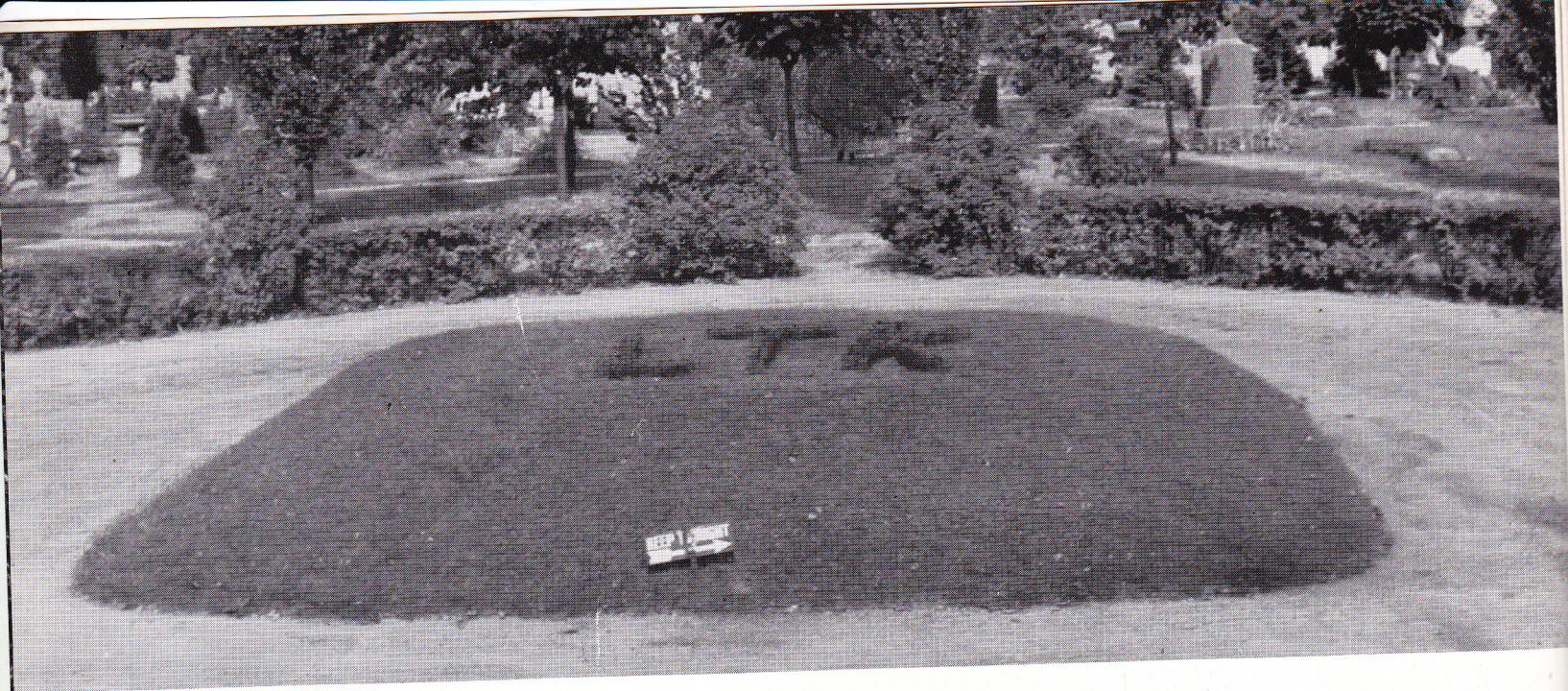
Čia guli lietuvių giminės
Gyvybės žiedai
Nuvytę,
Bet vaisių
Ir kelią ir tikslą
Palikę gyviamsiems.

Čia laukia jie mūsų.

Ir čia,
Kada mūsų išmuš valanda,
Per Lietuvių
Tautiškų Kapinių
Vartus
Ateisim ir mes
Atsigult jū draugioj
Aukštam kalnelyj
Žalioj vejelėj
Anoj pusėj amžių . . .

Kl. Jurgelionis

Lietuvių Tautiškų Kapinių 25 Metų Gyvavimo Apžvalga

1.

SUMANYMAS steigti nepriklausomas nuo bažnyčios lietuvių kapines Chicagoje kilo dvidešimtojo amžiaus pirmajam dešimtmečiui pasibaigus. Jį pateikė galima sakyti pati gyvenimo eiga. Dvidešimtis metų prieš tai Chicago lietuvių istorija tai buvo pasikartojimas įvairiose formose laipsniškų, pradžioj nesužinių, vėliau aiškesnių, pastangų atsilaivinti nuo savo klebonų ir pagaliau nuo bažnyčios.

Idant galėtume geriau suprast Lietuvių Tautiškų Kapinių atsiradimo priežastis, nors trumpai turime žvilgtelėti į Chicago lietuvių gyvenimą prieš Kapinių atsiradimą.

Iki devynioliktojo šimtmečio paskutinių metų Chicago lietuviai kuone visi buvo "geri" katalikai ir veržte veržėsi prie bažnyčios. Jie teturėjo tuomet vieną bažnyčią (Šv. Jurgio) ir vie-

ną kleboną (Kun. dekoną Mateušą Kraučioną). Budami didelėj didžiujom bemoksliais, beraščiais, nemokėdami anglų kalbos, nežeminti vergijos dvasioj, jie lengvai davėsi būti valdomi, jie drebėjo kada jų prabasčius nors ir neblaivus keikė juos iš ambonos, jie lenkėsi, kada jis savo lazdele vanojo jų nugaras, jie bėgo jam rankų bučiuoti tuoj po to kaip jį "užrustino." Vienok ir daugeliui šių vergų pasirodė "perdaug" kada jų kunigas kažinkur prašvilpė ne mažiau kaip \$25,000 jų sudėtų bažnyčiai pinigų, ir atsisakė su parapija atsiskaityti. Parapijonų kovos dėl atskaitų su savo klebonu pasiekė didžiausio ryškumo, kuomet kun. Kraučionas suareštavo "Lietuvos" leidėją Antaną Olševskį ir jos redaktorių Juozą Adomaitį (Dėdę Šerną) už tilpusi "Lietuvoj" straipsnį, kuriame kun. Kraučionas buvo kaltinamas parapijos pinigų išikvojime.

KAPINIŲ NUOTAIKA

Prasidėjo garsi byla, kurioj ištikrųjų ne Olševskis su Adomaičiu buvo teisiami, bet kun. Kraučiuonas. Daugybė liudininkų, o tai vis buvo “dievobaimingi” parapijonys, nupiešė kun. Kraučiuoną pasibiaurėtinose spalvose. Olševskis su Adomaičiu tapo išteisinti, o tuo pačiu kun. Kraučiuonas pasmerktas. Tą bylą Antanas Olševskis labai plačiai yra aprašęs savo išleistoje “Chicago Lietuvos Istorijoje,” kuri bent visiems chicagiečiams yra skaitytina.

Kun. Kraučiuono elgesys, koks jis yra liudininkų po prisaika nupieštas toje garsioje byloje, atstumė daugelį katalikų nuo bažnyčios dar prieš bylą, o po bylos jau šimtai nustojo eiti bažnyčion ir šešetas bažnytinių draugijų, metusios kun. Kraučiuono globą, tapo tautiškomis. Tarp jų buvo ir Simano Daukanto draugija, kurią kun. Burbas buvo įsteigęs kaip tautišką, o kun. Kraučiuonas buvo padaręs bažnytinę, padėjęs ją “po apieka Simano Judo Apaštalo” su priverstina velykine išpažintimi. Likusių parapijonų dalis puolėsi maldauti vyskupo, kad atsiimtų kun. Kraučiuoną ir jo vieton duotų geresnį kunigą. Bet pasirodė, kad vyskupui kun. Kraučiuonas buvo geras, nes jis pildė vyskupo įsakymus ir jam krovė turtą.

Pralaimėjus bylą su Olševskiu, kunigo Kraučiuono “biznis” žymiai susmuko — bent laikinai, kol nepradėjo daugiau žmonių iš Lietuvos atvažiuoti. Užtai Olševskio biznis ėmė augti kaip ant mielių.

2.

ANTANUI Olševskiui atsilaisvinti nuo parapijos vaidų be abejo daug padėjo jo redaktorius Juozas Adomaitis—Dėdė Šernas. Tai jo įtakoj Olševskis daugiau prasilavino, pradėjo plačiau žiūrėti į žmonijos ir tautos reikalus. Kuomet kilo revoliucija Rusijoje ir Lietuvoje (1905 m.), kartu su šernu Olševskis užjautė laisvės kovotojams ir buvo revoliucijos rėmimo komiteto išdininku. Kartu su šernu jis troško, kad žmonės, šaly palikdami bažnyčią, apsišvies-

tų, imtųsi mokslo, išmoktų naujų amatų ir darbų, pažintų pasaulį ir žmonijos istoriją. Olševskio „Lietuva“ tuomet tapo pažangus „pirmieviskas“ laikraštis.

Plintant propagandai už apšvietą, iki šiol tamsios Amerikos lietuvių minios su kiekvienais metais vis daugiau reikalavo knygų. Dėdė šernas skubino jas rašyti, o Antanas Olševskis spausdinti. Po dešimties metų tokio skubaus

darbo Olševskis turėjo didžiausią lietuviškų knygų sandėlį. Knygų leidimas pasidarė pelningas biznis. Todėl nuo Olševskio bandė neatsilikti taipgi Jonas Tananevičius Chicagoje ir Juozas Paukštis Brooklyne. Knygas leido ir Tėvynės Mylėtojų Draugystė, kurios kuopos susikūrė beveik kiekvienoj lietuvių naujokijoje. Vėliau pradėjo leisti knygas ir Lietuvių Socialistų Sąjunga. Su 1912 metais lietuviškų knygų „marketas“ Amerikoje buvo pasiekęs savo čiukuro.

Chicagos lietuvių skaičius į trumpą laiką pasitrigubino. 1900 metais lietuvių Chicagoje buvo skaitoma apie 14,000, o 1911 metais jų jau čia buvo apie 40,000. Šiuo dešimtmečiu privažiavo nemažai ir "inteligentų"—daugiausia nespėjusių dėl revoliucijos kliučių baigti Lietuvoj ar Rusijoje mokslą studentų ir gimnazistų. Jiems rūpėjo baigti čia mokslas, bet kartu jie švietė ir tamsesnius savo brolius. Buvo įsteigta kelios vakarinės mokyklos, kuriose mokinta anglų kalbos, aritmetikos, istorijos ir rašto. Buvo rengiamos paskaitos įvairiomis temomis, kurių vėliau ypač apščiai surengė "Aušros" draugija. Bet daugiausia budavo "prakalbų," kurias surengdavo Lietuvių Socialistų Sąjungos kuopos, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje kuopos, Simano Daukanto draugija ir kelios kitos pašalpinės draugijos.

Šiam plačiam nors neseniai apsireiškusiam pažangos judėjimui Chicagos lietuviuose sucementuoti daug padėjo Mikas Petrauskas savo darbu muzikos ir dainos srityj, o taipgi Br. Vargšas (Laucevičius) ir Kleofas Jurgelionis savo darbais dramos srityje. Ačiu jų pasišventimui ir talentui lietuvių teatraliai vaidinimai Chicagoje augštai pašoko artistinėje kokybėje, ir grožėtis jais visuomet prisirinkdavo pilnutėlės sve-

taimės. Teatras tukstančiams davė to dvasinio pasitenkinimo, kurio jie nebegalėjo rasti bažnyčioj.

Tas viskas padarė didelę atmainą Chicagos lietuviuose. Vietoj tamsios kunigams vergaujančios minios, 1911 metais, kuomet kilo sumanymas steigti Lietuviškas Tautiškas Kapines, Chicagos lietuviai jau beveik didžiumoje sudarė "visuomenę" su aiškiai pažangiu krypsniu. Šioj visuomenėj buvo įvairių nuomonių ir politinių nusistatymų. Socialistai su savo aiškiomis doktrinomis buvo veikliausi ir turėjo daugiausia įtakos. Visi betgi pirmoj vietoj buvo "tautiečiai," kas tuomet reiškė, kad jie nebuvo "bažnytiniai." Remti mokslą, šviestis, dirbti savo ir tautos labui—buvo populiarius to laiko obalsiai.

3.

SU kun. Kraučiu ir su kitais kelių naujų parapijų kunigais Chicagos lietuvių tautiškos draugijos ir visa lietuvių pažangioji visuomenė jau nebeturėjo nieko bendra. Tiesa, parapijonys dar vis keldavo buntus prieš savo klebonus kaip Chicagoje, taip ir visur kitur Amerikoje, bet pažangioji visuomenė tuose buntuose nebedalyvavo. Kai kur klebonai net "bedievių" pagalbos šaukėsi prieš savo parapijų suki-

DRAUGIJŲ
DARBININKAI
VALO ŽAGARUS
LIETUVIŲ
TAUTIŠKOSE
KAPINĖSE
PRISIRENGIANT
PRIE IŠKILMINGO
JŲ ATIDARYMO
1912 METAIS

PAVEIKSLAS PARODO L. T. KAPINIŲ TVORĄ IŠ KEAN AVE. PUSĖS.

lusius narius ir prašė “bedievių” išaiškinti “dievočiams”, kad parapijonys jokių atskaitų nuo savo klebonų negali reikalauti ir negali balso turėti kunigo paskyrime.

Tautiškų draugijų nariams tačiau viename dalyke dar tekdavo susidurti su kun. Kraučiu- nu ir jo diktatura—tai laidojant numirėlius. Kun. Kraučiu- nas, įsteigęs 1903 metais Šv. Kazimiero Kapines prie 111-tos ir Crawford gatvių, buvo tuomet vienutinis jų valdovas. Tomis kapinėmis niekas nebuvo patenkintas. Katalikai rugojo, kad kapinės apleistos, kad jos neapsausintos, kad jose ganosi karvės ir teršia paminklus. Tautiškų draugijų nariai graudenosi, kad įtariamųjų “bedievių” arba “heretikų” kun. Kraučiu- nas neleidžia laidoti “pašventintoj” ka-

pinių vietoj, bet verčia laidoti “už tvoros,” kaip “gyvulius,” arba ir visai nepriima į kapines.

Ižeidimas ir panika nabašninkui yra skaudžiausias dalykas jo giminėms ir draugams pakelti. Todėl bažnyčia per amžius tą įrankį var-tojo žmonių terorizavimui ir savo galybės su-drutinimui. Chicagos lietuviai tą giliai atjautė. Daugybė laisvų žmonių noroms nenoroms pra-dėjo boikotuoti Šv. Kazimiero kapines. Net ir katalikai dalinai liovėsi laidoję tose kapinėse sa-vo gimines. Lietuvių nabašninkai tuomet rado sau amžiną atilsį kitų tautų kapinėse, butent Waldheim, Oakwood, Greenwood, Mt. Olive, Bohemian National ir kitose. Vienose Waldheim kapinėse, sakoma, tuo laikotarpiu buvę palaido-ta suvirš 700 lietuvių, o Greenwood kapinėse a-pie 400.

Šitokia padėtis, neatsimainiusi per septynetą metų, subrandino tarp katalikų pasiryžimą atimti šv. Kazimiero kapines iš po kun. Kraučiu-
no globos, o tarp laisvų lietuvių norą įsigyti savo laisvas tautiškas kapines, kur nei vienas nabašninkas nebūtų niekinamas. Katalikams bent dalinai pasisekė atsiekti savo tikslas tik po to, kaip buvo įsteigtos ir iškilmingai atidarytos Lietuviškos Tautiškos Kapinės. Jie pašalino iš kapinių valdžios kun. Kraučiu-
ną. Tačiau jų kapinės kaip buvo taip ir paliko ne jų, bet Chicagos Rymo katalikų vyskupo nuosavybe. Užtai pažangioji Chicagos lietuvių visuomenė sujungtomis pastangomis įsteigė tikrai nepriklausomas kapines, kurios išaugo į gražiausią laidojimo vietą ir pasiliks visuomet kaip prakilnus lietuvių paminklas. Jos yra ir visuomet bus lietuviškos, lietuvių bendra nuosavybė. Jos yra ir visuomet bus laisvos, nevaržys nei vieno sąžinės ar įsitikinimų, ir suteiks kiekvienam lygiai pagerbiamą ir šventą amžino atilsio vietą.

SENASIS L. T. KAPINIŲ OFISAS NUGRIAUTAS 1937 METAIS

4.

REIKALĄ turėti nepriklausomas nuo kunigi-
jos lietuvių kapines Chicagos lietuviai jau-
tė kone dešimtį metų. Kievienu kartą, kaip tap-
davo su panieka palaidotas kurs nors numiręs
“tautietis,” Chicagos lietuviai dejavo, kad netu-
ri savo laisvų kapinių. Tačiau tik 1911 metais
vietoje dejavimų buvo imtasi darbo.

Išrodo, kad niekas negali savintis pirmojo
Lietuvių Tautiškų Kapinių sumanytojo vardo.
Apie kapinių reikalą kalbėta salionuose ir įvai-
rių žmonių namuose. Lauryno Ažuko salione
graborius Povilas Mažeika vieną sykį 1910 me-
tų pabaigoj pasiskundęs, kad turys nabašninką,
bet nežinąs kur jį dėti, nes džekonas Kraučiu-

nas už kokius ten negyvėlio griekus nepriima-
jo kuno į šv. Kazimiero kapines. Kilo kalbos,
kaip tai yra bloga, kad lietuviai neturi savo lais-
vų kapinių. Tame pasikalbėjime tarp kitų bu-
vo Izidorius Vitkevičius ir J. Byanskas, veiklūs
tautiškų draugijų nariai. “Mes turime tiek ir
tiek tautiškų draugysčių, tai kodėl mes negali-
me turėti tautiškų kapinių?” pareiškė Vitkevi-
čius su Byansku.

Neužilgo po to Vitkevičius su Byansku Lie-
tuvos Sunų Draugystės susirinkime pasiūlė tos
draugijos nariams apsvarstyti reikalą steigti
tautiškas kapines. Vėliau Byanskas su Antanu
Rudausku tą klausimą pakėlė Simano Daukan-

JAUKUS TAKELIS.

to draugijoje. Kitose tautiškos draugijose tas klausimas rodos visai savystoviai buvo pakeltas tuo pačiu laiku. Draugijos sujudo. Sakoma, kad paskutinį akstiną tam sujudimui davęs kun. Kraučiuono pagrąšinimas iš ambonos, kad jis nepriimsias į šv. Kazimiero kapines nei vieno kuno, kurs gyvas budamas priklausęs kokiai nors tautiškai draugijai. Apie tą grąšinimą visur Chicagoje tuomet buvo plačiai kalbėta.

Aštuonioliktos gatvės apielinkėje, kur kaip tik tuo laiku Dievo Apveizdos parapijos nariai kėlė buntą prieš savo kleboną kun. E. Steponavičių, tautiškų kapinių sumanymo karštai pasiėmė Palaimintos Lietuvos draugija. Joje veikliausi nariai tuomet buvo B. Liubinas, Ed. Čepulis ir Ant. Tamkevičia, kuriems vėliau lemta buvo būti Lietuvių Tautiškų Kapinių direktoriais ir pirmininkais per daugelį metų. Liuosybės draugijoje sumanymą pakėlė S. Danta ir J. Smitas, pirmasis ilgai buvęs L. T. Kapinių sekretoriu, o antrasis direktoriu.

Sunų Lietuvos draugijoje už kapines darbovosi J. Vitkevičius, J. Marcinkus, A. Rudauskas ir kiti. Simano Daukanto draugijoje M. J. Damijonaitis, J. Skinderis, P. Mažeika, A. Rudauskas ir kiti. Lietuvos Mylėtojų draugijoje—J. Norvaišas, A. Zalpis ir kiti. Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 36-toj kuopoj—adv. F. P. Bradčulis, S. Pabiedinskas, P. Mažeika ir kiti. Vienybės draugijoje—F. Bagdonas, P. Kurlandskis ir kiti. Teisybės Mylėtojų draugijoje—J. Byanskas, J. K. Chmieliauskas, T. Švorlis ir kiti. Meilės Lietuvių Amerikoje—J. Švedas, J. Paliulis ir kiti. Sunų Lietuvos Vakaruose—A. Tauras, J. Šliažas, J. Dimša, ir kiti. Jaunų Lietuvių Amerikoje Pašalpiniam Kliube J. Škutas, T. Švorlis, J. Lepa ir kiti. Tėvynės Mylėtojų No. 1—St. Markunas, Ig. Urba, Jonas Šimbelis, Petras Pivarunas, St. Ragauskis ir kiti. Susivienijime Lietuvių Klerkų—Vincas Makaveckas. Lietuvių Pašalpiniam Kliube—W. Zaleskis, Ed. Čepulis ir kiti. D. Liet. kun. Gedimino No. 1 draugijoje—J. Jucius, M. Poškevičia, K. Jovaišas ir kiti. Lietuvių Laisvamanių 3-čioj kuopoj—J. Šimkus. Lietuvių Darbininkų Sąjungoj—K. Simanavičius, J. Mieliauskas, Jonas Dundulis, S. Stupuras ir kiti. Tėvynės Mylėtojų No. 2—Jokubas Gircius. Lietuvių Jaunikačių Dainos Mylėtojų—J. M. Lankešis, A. Miežlaidis ir kiti. Jaunų Lietuvių Amerikoje Tautiškame Kliube—Kaz. Kunca, J. Kunevičius, Marc. Juodis ir kiti. švento Petro

No. 1—St. Markunas, Antanas Blinstrup ir Petras Barškis.

Agitacija už steigimą lietuvių tautiškų kapinių visur ėjo tarytum pusiau slapta, bentgi be viešumos laikraščiuose. Nei "Lietuvoj" nei "Katalike" tuo laiku nebuvo nei žodžio parašyta nei už nei prieš kapinių steigimo reikalą. "Lietuva" pirmu syk paminėjo apie tautiškų kapinių sumanymą tik kuomet paskelbė žinią apie įvykusį pirmą draugijų delegatų susirinkimą Lietuvių Tautiškų Kapinių reikale.

5.

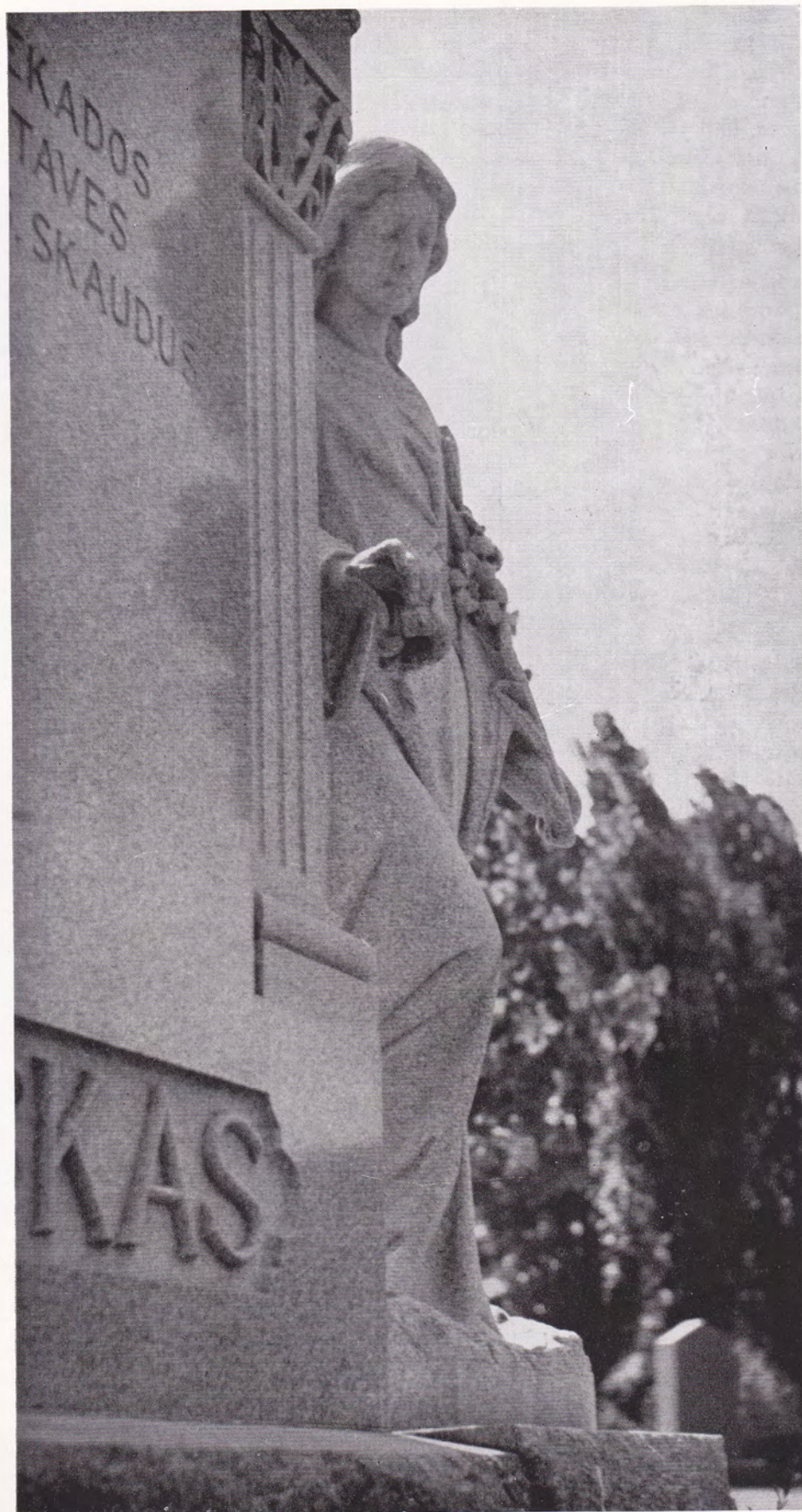
VASARIO 19 diena 1911 metų pasilieka istoriška Chicagos lietuvių diena. Tą dieną įvyko pirmas oficialis Chicagos lietuvių tautiškų draugijų delegatų susirinkimas lietuvių tautiškoms kapinėms steigti. Jis buvo sušauktas po kelių neoficialių pasikalbėjimų tarp draugijų veikėjų įvykusių tai pas M. J. Damijonaitį, tai pas advokatą F. P. Bradčiulį, tai pas St. Dantą.

Vasario 19 dieną keturiolikos draugijų įgalioti delegatai susirinko Juozo Ridiko svetainė-

KELIAS L. T. KAPINĖSE.

REQUIESCAT IN PACE.

je prie jo saliuono, "Lietuvos" redakcijos pašonėje. Susirinkimui vadovavo advokatas F. P. Bradčulis.

Susirinkime delegatai nebesvarstė ar reikia ar nereikia nepriklausomų kapinių. Apie tai nebuvo klausimo. Tai visiems buvo aišku kaip diena. Jie čia suėjo pradėti darbą ir jį pradėjo. Nutarė kapinėms duoti vardą "Lietuviškos Tautiškos Kapinės," angliškai "Lithuanian National Cemetery", išimti čarterį ir nupirkti Chicagos apylinkėje nemažiau kaip 20 akrų žemės kapinėms įsteigti.

Šio steigiamojo susirinkimo protokolas yra sekamai užrašytas Lietuviškų Tautiškos Kapinių protokolų knygoje:

"Protokolas N. 1

nuo 19 d. vasario 1911 m.

Delegatai reikale kapinių laikė įsteigiamąjį susirinkimą. J. Rudiko svetainėje po N. 3251 Illinois Ct., kurį atidarė laikinai paskirtas pirm-sėdys M. J. Damijonaitis apie 2:30 val. dienos. Jam atsisakius pirmininkauti, ant tolesnio laiko tapo išrinktas F. P. Bradčulis. Toliau tapo nutarta sekanti dalykai:

1. Reikalingumą neprigulmingų kapinių delegatai vienbalsiai pripažino neatidedamu reikalu.

2. Tam dalykui sumanyta nupirkti nemažiau per 20 akrų žemės apylinkėje Chicagos.

3. Vardą kapinėm nutarta duoti "Lithuanian National Cemetery"—"Lietuviškos Tautiškos Kapinės."

4. Dėl gavimo čarterio kiekviena organizacija privalo paskirti vieną ypatają dėl pasirašymo ant aplikacijos.

5. Kiekviena pristojanti organizacija privalo įmokėti po \$5.00 ant bėgančių reikalų ant sekančio 26 kovo susirinkimo.

6. Apie susirinkimą pagarsinti į laikraščius "Lietuvą" ir "Kataliką."

7. Apsvarsčius viršminėtus dalykus pirm-sėdis uždarė susirinkimą apie 4:30 val. dieną.

Pirmsėdis (nepasirašęs)

S. Danta, raštininkas."

6.

SEKAMI trys draugijų delegatų susirinkimai buvo pavesti susiorganizavimui Lietuvių Tautiškos Kapinių kaip savystovio kuno. Taip kovo 26 d. 1911 metų sulyg pirmojo nutarimo vienuolika draugijų užsimokėjo po \$5.00 į kapinių išdą, o vėliau tuo pat budu prisidėjo dar dešimts draugijų.

Kovo 28 dieną 1911 metų Illinois valstija išdavė čarterį Lietuviškos Tautiškos Kapinėms, kaip savystoviai organizacijai, gyvuoti sulyg Illinois valstijos įstatymų. Po prašymu čarterį duoti buvo pasirašę sekami asmenys (pavardės paduodam kaip jos originaliai čarteryje užrašytos):

Joseph Smith,
Walter B. Meilius,
James Witty,
Matheus J. Damijonaitis,
John Norvaish,
Juožas Skutas,
Francis P. Bradchulis,
Michael Keidanski, M. D.,
John Chmelewski,

BENDROJO KAPINYNO VAIZDAS LIET. TAUTIŠKOSE KAPINĖSE.

Adam Tauras,
Joseph Schmitt.

Balandžio 15 dieną 1911, delegatų susirinkime įvykusiame "Aušros" svetainėje, 3149 So. Halsted Str., buvo išrinkti pirmieji Lietuviškų Tautiškų Kapinių globėjai arba "trustisai." Protokolas N. 3 apie tai nusako sekamai:

"Trustisais išrinkta sekantys asmens

[a] ant 3 metų:

Juozas Smitas
J. Witkevice
M. Damijonaitis ir
J. Norvaišas.

[b] ant 6 metų:

F. P. Bradchulis
A. Tauras
J. Švedas ir
St. Markunas.

"Į valdybą ant šių 1911 metų tapo išrinkta sekanti asmens:

- a. pirmsėdžiu F. P. Bradchulis
- b. Pirmsėdžio pag. S. Markunas
- c. Kasierium J. Smitas
- d. raštininku S. Danta.

"Nutarta idant visi "trusties" uždėtų bondą, real estate, sumoje 500 dol. kiekvienas."

Globėjų uždaviniu buvo globoti surinktus kapinėms pinigus, tvarkyti darbą, vesti agitaciją ir sušaukinėti draugijų delegatų susirinkimus. Reikia betgi pasakyti, kad per ištisus 1911 metus ir per 1912 metus iki lapkričio mėnesio visus privalomus kapinių reikale nutarimus darė tiktai draugijų delegatų susirinkimai. Globėjai arba trustisai iki lapkričio 17, 1912 m., jeigu skyrium ir susirinkdavo, visgi jokių savystovių tarimų nedarydavo. Delegatų susirinkimai į-

vykdavo reguliariai kas mėnuo ir juose viskas buvo nutariama. Galima sakyti, kad visą steigiamąjį darbą atliko žmonių atstovai, o ne jų "ministeriai." Taip bent tas buvo, žiurint iš formos pusės.

Nėra abejonės, kad pavienių žmonių pasidarbavimas ir įtaka labai daug padėjo Lietuvių Tautiškų Kapinių susikurimui. Advokatas F. P. Bradčulis darbavosi nenuilstamai. Ačiū jo taktui buvo išvengta pradžioj daugelio bereikalingų ginčų ir nesusipratimų. Pavyzdžiui, kuomet išrodė, kad draugijų delegatai pradės pasiskirstyti į dvi frakcijas klausime kur žemę kapinėms pirkti, adv. Bradchulis už vieną dolerį paėmė "option" ant tos žemės, kur dabar randasi mūsų kapinės, ir delegatams pranešė, kad žemė jau "užpirkta." Po to delegatai nutarė, kad žemės daugiau nebejieškoti, ir vietoj barnių pradėjo rūpintis pinigų sukėlimu. Kaip advokatas, už savo darbą čarterio, žemės pirkimo ir bondų reikale adv. Bradčulis iš Liet. Tautiškų Kapinių paėmė tik \$100. Jo darbas betgi nebuvo vien tik kaipo advokato. Jis buvo visas Liet. Tautiškų Kapinių organizavimo vadovas.

Kiekvienas iš pirmųjų kapinių globėjų ir įvairių komisijų narių yra asmeniškai daug pasidarbavęs kapinių naudai, ir be jų darbo kapinėms nebutų buvę lemta taip greitai įsikurti. Negalime čia suminėti visų pirmųjų darbuotojų, bet suminėsime kiek pamintina.

Graborius Povilas Mažeika daug prisidėjo prie agitacijos už laisvas kapines, papasakodamas įvairių šiurpių atsitikimų iš laisvų žmonių laidojimo kunigų kontroliuojamose kapinėse. Jis pirmas paaukojo kapinių naudai \$25.00 ir padėjo surasti kapinėms žemę.

M. J. Damijonaitis, buvęs Susivienijimo Lietuvių Amerikoje pirmininku, buvo vienas iš pirmųjų agitatorių už laisvas kapines. Dar prieš steigiamąjį draugijų delegatų susirinkimą jo namuose įvyko keletas pasikalbėjimų kapinių steigimo reikale. Jis buvo vienas pirmųjų trustisų ir trumpą laiką buvo buvęs išdininku. Mirė 1925 m. ir palaidotas Liet. Tautiškose Kapinėse pavienių duobių sekcijoje kartu su savo žmona Marija.

Juozas Smitas (Simaitis) vedė agitaciją už kapines 18-tos gatvės apilinkėje, atstovavo Liuosybės draugiją, ir buvo pirmuoju Lietuvių Tautiškų Kapinių išdininku. Mirė 1937 m.

Izidorius Vitkevičius (James Witte) kartu su J. Byansku Simano Daukanto, Sunų Lietuvos ir kitose draugijose pirmieji padavė sumanymą pradėti rūpintis tautiškų kapinių steigimu. Buvo vienas pirmųjų trustisų. Atstovavo Sunų Lietuvos draugiją, kurios buvo pirmininku. Liet. Tautiškose kapinėse yra jo puiki koplyčia, kurioj palaidotos jo duktė Bronė ir moteris Marcelė, ir kurioj pats tapo palaidotas kovo 21, 1938 metais.

Jonas Norvaišas kartu su Vitkevičium atstovavo Sunų Lietuvos draugiją, o taipgi Lietuvos Mylėtojų draugiją, ir buvo vienas pirmųjų Liet. Tautiškų Kapinių trustisų. Tai buvo nenuilstamas Liet. Tautiškų Kapinių darbuotojas. Be pertraukos pildė L. T. Kapinių trustiso pareigas nuo pat jų įsisteigimo iki savo mirties dienos. Jis mirė balandžio 13 dieną 1932 metais ir palaidotas Liet. Tautiškose Kapinėse. Mirusio pagerbimui L. T. Kapinių trustisai sudėjo ant jo kapo puikų buketą gėlių.

Pirmasis L. T. Kapinių užveizda V. ZALESKIS, kurio dukrelės kapas buvo pirmutinis L. T. Kapinėse.

St. Danta vienas pirmųjų agitatorių už tautiškų kapinių steigimą, pirmas delegatų ir valdybos sekretorius. Jis išbuvo L. T. Kapinių sekretorium nuo pat pradžios iki rugpiučio mėnesio 1920 m., kuomet rezignavęs išvažiavo Lietuvon, kur ir apsigyveno. L. T. Kapinių trustisai už jo pasidarbavimą įteikė jam auksinę plunksną dovanų.

St. Markunas vienas pirmųjų trustisų, pirmais metais buvęs vice-pirmininku, daug pasidarbavo pardavinėjant pirmuosius bondsus. Atstovavo Tėvynės Mylėtojų No. 1, o taipgi Švento Petro No. 1 draugijas.

Juozas Škutas iš pat pradžių uoliai darbavosi Kapinių naudai, vėliau buvo L. T. Kapinių vice-pirmininku, taipgi išdininku ir daug sykių trustisų. Atstovavo Jaunų Lietuvių Amerikoje Pašalpinį Kliubą.

W. Zaleskis, atstovavęs Lietuvių Pašalpinį Kliubą, daug pasidarbavo pardavinėjant pirmuosius bondsus. Vėliau buvo L. T. Kapinių užveizda. Jo kudikis, dukrelė Bronė, buvo pirmas nabašninkas palaidotas L. T. Kapinėse (perkelta iš katalikiškų).

7.

APIE penkiolika angliškų mylių į vakarus ir pietus nuo Michigano ežero kranto tęsiasi tarytum siena kalnelių. Tai yra niekas kitas kaip senasis ežero krantas. Po ledų gadynės daug tukstančių metų atgal ten, kur dabar išaugo Chicagos miestas su jo priemiesčiais, siurbavo mėlynos ir žalios Michigano ežero bangos. Jos atsimušė į tą krantą, kurs dabar išrodo mums kaip kalnų juosta besitęsianti nuo Willow Springs iki Palos parko.

Šituose kalnuose Chicagos lietuvių tautiškų draugijų išrinktoji komisija, kurion įėjo M. J. Damijonaitis, J. Smitas ir St. Markunas, surado

JONAS NORVAIŠAS
uolus L. T. Kapinių remėjas ir
darbuotojas, miręs 1932 metais.

tautiškoms kapinėms vietą. Čia buvo sausa žemė, čia augo ažuolai, čiulbėjo paukščiai. Nuo kalnelio toli apačioj matėsi rukstanti Chicago. Gražesnės, ramesnės ir patogesnės vietos vargu begalima buvo rasti.

Komisijos nariai su entuziazmu apie ją raportavo delegatų susirinkimui. Vienok ne visi delegatai su entuziazmu tą raportą priėmė. Kiti patarė kitur žemės plotą apžiūrėti. Tam tikslui buvo išrinkta kita komisija: Iz. Vitkevičius, švedas ir S. Vladis. Sykiu betgi nutarta, kad kiekvienas delegatas, kurs tik gali, privalo važiuoti ir apžiūrėti pirmosios komisi-

jos aprinktą vietą. Išrodo, kad kas tik ten važiavo tuoju tapo karštas tos vietos šalininkas. Kuomet advokatas Bradčulis pranešė delegatams, kad ta vieta jau "užpirta" (už \$1.00), kalbos apie jėšką kitos vietos tapo baigtos oficialių delegatų nutarimu—nebejėškoti.

Turėdami ne tik aprinktą, bet ir "užpirtą" vietą, draugijų delegatai pradėjo rupintis kuo greičiausiai sukelti pinigų apmokėti už žemę ir kapinėms įsteigti. Adv. Bradčulis pagamino žemės hipotekos (mortgage) popieras, \$10,000 paskolą išdalinęs į \$50 ir \$100 bondsus. Tas palengvino paskolos sukėlimą tarp lietuvių visuomenės. Apie paskolos sukėlimo darbo eigą "Lietuvos" lapkričio 11 d. 1911 m. numeryje randame įdėta sekamų žinių:

"LIETUVIŠKOS TAUTIŠKOS KAPINĖS UŽTIKRINTOS

"Pereitos subatos vakarą Aušros svetainėje, 3149 S. Halsted St., vėl buvo susirinkimas, kuriame, išskiriant atstovus, dalyvavo 20 tautiškų draugijų prezidentai ir sekretoriai.

"Žemė 21 akras prie Archer ir Kean Aves. nupirktą. 1,000 dolerių duota rankpinigių ir visi popieriai yra gatavi. Pirkinytis turi būti užbaigtas su naujais metais. Vieta labai daili ir lengvai privažiuojama.

"Kapinėse su aptaisymu atseis suvirš \$10,000. Draugijos ir taip asmenys noriai tą dalyką pa-

remia, ir nestebėtina, nes tautiškos kapinės labai reikalingos.

“Susivienijimas kapinių labai išmintingai padarė, padirbdamas hipoteką ir išdalindamas ją ant \$50 ir \$100 taip vadinamų “First Mortgage Gold Bonds” mokant 3%. Tas palengvina draugijoms ir taip asmenims išpirkti bonsus, kurie paremti ant kapinių žemės. Kitaip būtų priversti paimti “mortgage” iš bankos ir mokėti 6 ar 7%, dabar gi nuošimčiai grįš atgal lietuvių kišenėn.

“Paskirti gerai žinomi tautiečiai prigulinti į daugelį tautiškų draugijų—Steponas Markunas ir Vaitiekus Sedleckas (Zaleskis) atstovais pardavinėjimo bondsų.

“Bondsai gaunami bankuose: A. Olszewskio, J. Bagdžiuno ir New City Savings Bank (lietuviška banka).

“Daug visokių užmanymų keliama Chicagoj tarp lietuvių, užmano draugijos ir pavieniai

asmenys, tik daugiausia tie užmanymai lieka tikėtai užmanymais. Bet kapinių užmanymas, galima drąsiai sakyti, bus įvykdintas, nes jis praktiškai pradėtas.”

Sukelti paskolą kapinėms gana lengvai pavyko. Draugijos savo išduose turėjo pinigų, ir noriai juos skolino kapinėms. Pinigingesni lietuviai taip jau mielai noru nusipirko po vieną—kitą bondą. Čia pateikiame pirmosios Lietuvių Tautiškų Kapinių paskolos pirkėjų surašą.

Draugijos

Tėvynės Mylėtojų Draugystė No. 1 (Town of Lake)	\$100.00
Jaunų Lietuvių Amerikoje Pasilinksinimo Kliubas (West Side)	300.00
Sunų Lietuvos Draugystė (Bridgeport)	500.00
Lietuvos Mylėtojų (Bridgeport)	200.00
Liuosybės Draugystė (West Side)	700.00
Simano Daukanto (Bridgeport)	500.00

Sunų Lietuvos (West Side)	100.00
Chicagos Lietuvių Pašelpinis Kliubas (18-ta)	100.00
Palaimintos Lietuvos D-stė (18-ta)	500.00
Teisybės Mylėtojų Dr-stė (Bridgeport)	800.00
Meilės Lietuvių Amerikoje	100.00
Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino Dr-stė No. 1 (Town of Lake)	50.00
Sąjunga Lietuvių Klerkų	50.00
Litewska-Polska D-stė Krola Jagello	50.00
Lietuvių Jaunikaičių Dainos Mylėtojų D-stė	50.00
Sąjunga Lietuvių	50.00
S.L.A. 36 Kuopa	50.00
Draugystė Vienybė	100.00
Suvenytos Chicagos Lietuvių D-stės	100.00

Pavieniai asmenys

Ed. Chepulis	\$ 50.00
A. Olszewski	750.00
John Sakalauskas	50.00
Paul K. Bruchas	100.00
Dominik Nemunis	300.00
Anton J. Bierzynski	100.00
John J. Bagdžiunas	150.00
Joseph Molis	50.00
Michael J. Tananevics	100.00
John Eudeikis	100.00
Joseph J. Elias	200.00
Francis P. Bradchulis	100.00
George M. Chernauskas	100.00
Steve Danta	200.00
Kazimieras Yankaitis	100.00
Joseph Markushauskis	50.00
Joseph Keturakis	200.00

Visa paskola buvo dalimis atmokėta 1917, 1918, 1919, 1920 ir 1921 metais.

8.

SAUSIO 12, 1912 metais baigta mokėti už kapinių žemę buvusiems jos savininkams (Edward Sullivan, Elizabeth Rogers ir Johanna Murphy). Tuoju po to pradėta rengtis prie kapinių atidengimo, kurs nuskirtas buvo kapų puošimo dienai, gegužės 30, 1912. Kad nupirktoji žemė pradėtų išrodyti kapinėmis, reikėjo ją nuvalyti, aptverti tvora, pastatyti vartus. Tam tikslui buvo renkamos aukos, kurių nesigailėjo nei draugijos nei pavieniai asmenys. Tvorą iš-

pradžių tegalėjo būti vielinė. Ofisą nutarta statyti medinį 20 pėdų per 20. Pečių ofisui pirkti ne brangesnį kaip už \$12.00. Kapinių vartų arba "bromos" projektą nupiešė kartografas B. K. Balevičius (Balutis), už ką buvo jam pusė metų vėliau užmokėta \$7.50. Atėjus pavasariui, būriai draugijų narių ėjo į kapines žemės valyti nuo žagarų. Visi Chicagos lietuviai nekantriai laukė savo laisvų kapinių atidarymo dienos.

Tai dienos atėjus tukstančiai lietuvių traukė į savo naujas kapines. Automobilių tuomet beveik niekas iš lietuvių neturėjo. Taigi važiuo gatvekariais ir ėjo pėsti, kaip į atpuskus. Gatvekariai taip buvo prikimšti lietuvių, kad jokiu budu visų negalėjo nuvežti. Tas padaugino pėsčiųjų skaičių. Visų nuotaika buvo pakili, visi džiaugėsi ką tai labai svarbaus savo gyvenime atsiekę.

Iškilmingą Lietuvių Tautiškų Kapinių atidarymą Bronius Balutis sekamai aprašė "Lietuvoj":

"ATIDARYMAS LIETUVIŲ TAUTIŠKŲ KAPINIŲ"

"Pietvakariniam Chicagos priemiesčio šone, tarp Bethania ir Willow Springs, Ill., Chicagos Lietuvių Tautiškų draugijų rupestingumu ir kelių pavienių ypatų triusų tapo apipirkta 21 akeris žemės prie Kean Ave. arti Archer Ave. su tikslu įsteigti šioj vietoj lietuvių tautiškas kapines.

"Ketverge 30 d. gegužės atsibuvo išklimgas atidarymas Lietuviškų Tautiškų Kapinių (Lithuanian National Cemetery). Prie atidarymo oficiališkai su savo vėliavomis ėmė dalyvumą šios Chicagos draugijos:

1. Meilės Lietuvių Amerikoje.
2. Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino (nuo Town of Lake).
3. Teisybės Mylėtojų.
4. Tėvynės Mylėtojų N. 1.
5. Vienybės.
6. Lietuvių Kriaučių Kliubas.
7. Simano Daukanto.
8. Sunų Lietuvos.
9. Liuosybės.
10. Palaimintos Lietuvos.
11. Lietuvos Pasilinksminimo Draugiškas Kliubas iš Indiana Harbor, Ind., ir
12. Jaunų Lietuvių Amerikoj Pasilinksminimo Kliubas.

NAUJA TOPOLIŲ EILĖ L. T. KAPINĖSE.

“Programa prasidėjo 12 valandą su prakalba. F. P. Bradchulis, pirmininkas sujungtų draugysčių, įsteigusių Tautiškas Kapines, pasakė tinkamą įžanginę prakalbą atidarymui programos. Po tam “Lietuva” Band vedamas K. J. Filipavičiaus, putė “Lietuva tėvynė mūsų.” Antru kalbėtoju buvo Chicagos miesto majoro vietininkas p. Lee Mathias. Jis išreiškė lietuviams dėkingumą, kad rišasi į kruvą ir stengiasi turėti savo kapines, kuriose visi galėtų būti laidojami be skirtumo tikėjimiškų pažiūrų. Prie šios programos priminė, kad jis žinąs, kad Chicagoje yra 50,000 lietuvių, kurie yra gerais ukėsais. Anot jo žodžių, lietuviai, pasiskirdami tokią dieną savo kapinių atidarymui, sudeda savo pagarbą šitam

kraštui, nes visa šalis šitą dieną (Decoration Day) apvaikščioja atminimui žuvusių už šios šalies liuosybę Amerikos sunų. Užbaigus šiam kalbą, minėtas “Benas” vėl putė “America.” Birutės nariai ir publika pritarė giedodami.

“Sekančiu kalbėtoju buvo Kl. Jurgelionis. Šis savo kalboje išvedė, kad visų kraštų ir visi tikėjimai gerbia numirusį ir tą vietą, kur jie yra palaidojami. Klausytojai buvo, galima sakyti, visi užganėdinti p. Jurgelionio kalba, nes kalba buvo pamatinga, pilnai atsakanti tokiai iškilmei ir nuosekliai rimta be užgauliojimo kieno-nors asmeniškų persitikrinimų.

“Po tam tas pats Benas sugrojo “Marsalietę,” o LSS 81 kuopos choras pritarė žodžiais. Ant užbaigos, muzikai ir publikai pritariant, pagiedota visai Lietuvai žinoma “Dievas mūsų gelbėtojas ir tvirtybė.”

“Užsibaigus programai, žmonės visi vaikštinėjo, prisiziūrėdami vietai kapų. Kiek teko patėmyti, visiems atsilankiusiems vieta patinka ir pagiria, kad puikią vietą lietuviai apsirinko savo Tautiškomis Kapinėms: pilna medžių ir vis daugiausia ąžuolai 6—8 colių storumo. Daugelis, grįždami namo, nešėsi, galima sakyti, glėbius lapuotų ąžuolo šakelių atminimui Kapinių atidarymo. Žmonių buvo susirinkę apie 6 tukstančiai ar gal ir daugiau. Karai nespėjo žmonių imti ir daugelis pulkeliais traukė pėsti. Aukų naudai kapinių čia pat sumesta \$226.46.”

9.

IŠKILMINGAS kapinių atidarymas 1912 metais, kaip matome, apsiėjo be kunigų. Kitaip, rodos, negalėjo būti. Tačiau tuo laiku susikūrė nepriklausoma lietuvių katalikiška bažnyčia, pavadinta tautiška, ir kai kurie Lietuvių Tautiškų Kapinių vedėjai tur but manė, kad “tautiška” bažnyčia nuveiks Rymo bažnyčią. Todėl jau 1913 metais rasta reikalo “pašventinti” Tautiškas Kapines. Didžiama Tautiškų Kapinių globėjų nelabai tam pritarė, tik pasidavė įkalbinėjami. Atvykęs iš Scrantono kun. Mickevičius pasiūlė atlikti ceremonijas veltui ir dar pakrikštyti varpą, kurį kapinės įsigijo. Kapinės tapo pašventintos ir kapinių varpui duotas švento Petro vardas. 1913 metų kapinių protokole skamba, kad iš apvaikščiojimo pajamų “už varpą su pašventinimu užmokėta \$215.29.”

Kapų puošimo dienosė tautiški kunigai dar vis kalbėjo ir laikė pamaldas Lietuvių Tautiškosė Kapinėsė iki 1917 metų. Bet jau 1916 metais kapinių globėjai atsiskaldė išmokėti \$60 už pamaldas kapinėsė kunigui Mickevičiui, o 1917 metais kun. Bužinskas išpludo Tautišku Kapinių vedėjus šv. Petro bažnyčioje. Nuo to laiko Lietuvių Tautiškosė Kapinėsė niekad jau nebesikvietė tautišku kunigų į savo apvaikščiojimus.

Lietuvių Tautišku Kapinių metiniuose apvaikščiojimuose gegužės 30 dieną yra kalbėję kuone visi žymesnieji Chicagos ir Amerikos lietuvių kalbėtojai, o butent Dr. Jonas Šliupas, Adv. F. P. Bradchulis, adv. Kl. Jurgelionis, P. Grigaitis, Dr. A. Zimontas, J. Aleksandravičius. M. Bacevičius, Dr. A. Montvidas, L. Pruseika, V. Andriulis, F. Abekas, St. Strazdas, M. Vaidyla, A. Masiulis, P. Zalpis, S. Valančius, Dr. A. Margeris, A. Tamkevičius, Ed. Chepulis, Dr. S. Naikelis, Dr. S. Biežis, Dr. T. Dundulis.

Nuo kapinių įsisteigimo laiko lietuvių pažangioji visuomenė ne sykį susiskaldė į įvairias grupes. Buvo "tautiečių" atskilimas nuo "socialistų," buvo D-ro J. Šliupo susidėjimas su klerikalais, buvo "bolševikų" atskilimas nuo socialistų, atsirado pažangieji ir atžagareiviai "tautininkai", pagalios atsirado net fašistai.

Bet Lietuvių Tautiškosė Kapinėsė visų lietuvių laimei toli stovėjo nuo tų visų neva "politiškų" kovų. Laimingu susitaikymu taip buvo, kad į Lietuvių Tautišku Kapinių globėjus visuomet patekdavo žmonės, kuriems laisvų kapinių idėja buvo arčiausia širdies. Jie mąstė tikrai apie viena—kaip pagražinti tas brangias lietuviams Tautiškas Kapines, kaip išvesti kelius, išsodinti tinkamais medžiais ir krūmais, kaip padaryti jaukia ir miela tą amžino poilsio vietą. Ir kiekvieną čia lygiai greta vienas kito laidojo—ir socialistą ir bolševiką ir tautininką ir klerikalą.

JUOZAS SMITAS
vienas pirmųjų L. T. Kapinių globėjų, miręs 1936 metais.

10.

KUOMET 1912 metais atsidarė Lietuvių Tautiškosė Kapinės, jos toli gražu nebuvo panašios į kapines. Tebuvo vieni vartai, spygliuota tvora ir plotas neišdirbtos žemės. Prisižiūrėję kitų tautų kapinių išvaizdai ir tvarkai, Lietuvių Tautišku Kapinių globėjai realizavo, koki milžinišką darbą jie turės dar atlikti kol atsieks pagėidaujamos kapinių išvaizdos su kapinių nuotaika savo kapinėms. Jie ėmėsi to darbo su visu atsidėjimu. Tikrai per ilgą eilę metų nenualsaus darbo jiems pasisekė sukurti tokias Lietuvių Tautiškas kapines, kokias jas šiandien matom—didžias, tvarkingas, malonias, su viešpatuojančia ramovės nuotai-ka.

Kapines statyti ir vesti tai daug didesnis darbas negu statyti ir vesti ukį. Pirmiausia visa žemė turi būti stropiau išdirbta, negu ją ukininkas išdirba. Žolė turi būti auginama ir laistoma. Taip pat ir gėlės. Medžiai, ir krūmai nuolat turi būti sodinami ir prižiurimi. Turi būti išvesti keliai ir takeliai, o vėliau užlaikomi pavyzdingame stovy. Reikia įvairių ukiškų ir mechaniskų padargų. Reikia vandens sistemos ir kanalizacijos. Ir tik pagalios reikia laidojimo įtaisų.

Padaryti ir įsigyti tai visa Lietuviškų Tautišku Kapinių globėjai negalėjo nei viena diena nei vienais metais. Tik augant skaičiui laidojamų nabašninkų, parduodant lotus, ir didėjant kapinių įplaukoms, galima buvo laipsniškai siekti tobulesnio kapinių įrengimo.

Išpradžių apie didesnius kapinėms reikalingus įrengimus dėl stokos pinigų negalima buvo nei manyti. Per pirmą dešimtį metų buvo betgi įsteigta ir įsigyta daugybė reikalingiausių dalykų. Pirmoj vietoj globėjams rūpėjo išsodinti kapines tinkamais kapinėms medžiais, vietoj ažuolų—topoliais, katalpomis ir kitokiais kapinių medžiais. Ačių tam rūpesčiui dabar kapinės turi

Čia palaidotas EDVARDAS KISIELIUS, mokinys, kurs buvo pamilęs muziką ir paišybą. Vos sulaukęs 15 metų ir 55 dienų, atsiskyrė iš gyvųjų tarpo ir neturėjo progos pasirodyti visuomenei savo gabumais. Mirė balandžio 29, 1936.

tokias gražias eiles liudinčių topolių. 1912 metais buvo pastatytas ofisas su "vieža" viršuj (statė Jonas Latoža), taipgi vartai, ir kapinės iš gatvės pusės aptvertos vieline tvora. 1913 metais pirktą dalgis, mašina žolei pjauti, "hooks" kėlimui grabų, žvyras išpylimui kelių ir t.t. 1914 metais nutarta kasti šulinį ir tai įvykinta 1915 metais, kuomet ir namas kapinių užveizdai nutarta statyti, o taipgi barnė.

Pavyzdžiui, kaip dalykai iš mažo progresavo Lietuviškų Tautiškų Kapinių ukyje, paduosime čia istorijėlę apie kapinių arklių trumpomis ištraukomis iš protokolų:

"Birželio 28, 1914.—Delegatas Antanas Blinstrup apsiėmė duoti arklių atvežimui vandens palaistymui kvietkų per šią vasarą, kol bus išskastas šulinys.

Birželio 3, 1917.—Nupirkti arklių, nes kapinėms yra butinai reikalingas.

Gruodžio 2, 1917.—Nupirkti 10 bušelių avių arkliui.

Liepos 7, 1918.—Nutarta nupirkti kitą arklių kapinėms, vertės apie \$100.00. Nupirkt paves-ta komisijai: J. Škutui ir J. Norvaišai.

Rugp. 7, 1919.—Arklys padarė škadą farmeriui \$3.00 vertės. Dalyką atidėti.

Spalio 7, 1923.—Kapinių užveizda čuras reikalauja arkliui naujų pakinktų.

Lapkričio 4, 1923.—Fordo agentai įsiulė "sample" troką už \$653.59. Nutarta arklių parduoti ir kitus dalykus, kurie prie arklio priklauso.

Gruodžio 1, 1923.—Pranešta, kad Fordo trokas nupirktas. Nutarta išmokėti. Arklys ir vežimas parduota už \$24.00.

Spalio 5, 1930.—Išmokėta už sutaisymą troko \$100.50.

Vasario 7, 1932.—Reikia pirkti naują troką."

Taip ir su visais kitais dalykais: vietoj senoviškų, laikui bėgant, reikėjo pirkti moderniškus ir brangesnius.

1918 metais buvo įvestas kapinių ofisan telefonas, davus telefonų kompanijai \$75.00 depozito. 1919 metais atvesta iki kapinių elektra, o kapinėse įvesta 1924 metais. 1920 metais vietoj upelio padarytas tvenkinys.

A. A.
LILIAN MONTVID
(Tačilauskaitė)

Gimė Boston, Mass., 1894 m. liepos 17 d. ir ten augo inteligentiškų ir pažangių tėvų namuose iki 1913 m., kada išsikėlė į Chicago, kur 1919 m. vasario mėnesį mirė ir tapo palaidota Lietuvių Tautiškoje Kapinėse. Paliko vyrą Dr. A. Montvidą ir sūnų Artūrą.

Lily Tačilauskaitė buvo žinoma nuo pat 5 metų amžiaus visiems Bostono apylinkėse lietuviams stebėtinu balsu ir mokėjimu deklamuoti Vaičiūčio eiles. Ne vienas stambesnis pažangiųjų parengimas be jos neapsiėjo. Budama 13 metų ji atsisakė nuo deklamavimo.

Užtat pradėjo rodytis su muzika, kurią ji be atlaidos studijavo nuo 5 metų amžiaus iki mirties. Smuikas ir piano buvo jos pasirinkti instrumentai ir ji juos valdė nepaprastu talentu. Ir ji pati ir jos motina netikėjo į uždarbiavimą iš meno, o garbės ieškojimas joms buvo svetimas dalykas, todėl nuo 1911 metų ji su muzika publikai jau nesirodo. Dalinai tai įvyko dėl sveikatos netekimo.

Tik aukštos rušies, tik klasiškoji muzika ir tik talentingų ir meno viršunes pasiekusių muzikantų grojama — buvo jos tikra muzika. Tokia muzika ji dosniai vaišindavo svečius savo namuose.

11.

DIDŽIAUSIUS kapinių patobulinimo darbus kapinių globėjams teko atlikti tik sekamu dešimtmečiu, kuomet kapinės prasisiekė finansškai. Tai buvo vandens sistemos įvedimas, naujų kelių ir takų ištaisymas, geležinės tvoros pastatymas ir pagalios perkėlimas užveizdos namo iš kapinių kiton pusės gatvės, kur kapinės tam tikslui nupirko du lotus.

Gavę apskaičiavimą, kad vandens sistemos įvedimas kainuosiąs mažiausia \$13,000, kapinių globėjai nematė kitos išeities, kaip užtraukti paskolą \$10,000. Buvo su tuo šiokių tokių keblumų, kurie tuomet išrodė svarbūs, bet, kaip reikėjo, paskola buvo sukurta labai lengvai ir taip pat lengvai greitai laiku atmokėta. Vandens sistemai įvesti 1922 metais Lietuvių Tautiškomis Kapinėms paskolino pinigų sekamos draugijos ir asmenys:

Draugystė Lietuvos Mylėtojų	\$1,000.00
Draugystė Teisybės Mylėtojų	1,000.00
Draugystė Liuosybės	500.00
Agota Bertulienė	200.00
Juozas Orentas	300.00
Jonas Norvaišas	2,400.00
J. Marcinkevičia	1,000.00
Jonas P. Kurlanskas	1,000.00

Paskolintas sumas kapinės atmokėjo 1923 ir 1924 metais, o Jouni Norvaišui 1925 metais.

Vandens sistema su didele tanka tapo įvesta 1922 metais. Šiandien Lietuvių Tautišku Kapinių vandeniui naudojasi ir kaimynės kapinės Archer Wood Cemetery, už ką moka mūsų kapinėms metinę rentą.

Graži geležinė tvora iš gatvės pusės tapo užtvirta 1930 metais ir atsėjo kapinėms \$3,250.00. 1931 metais užtvirta stiprių vielų tvora iš šiaurės pusės už \$1,400.00, o vėliau, 1932 metais, taipgi užtvirta tvora tarp Archer Wood Cemetery ir Lietuvių Tautišku Kapinių už \$910.00 iš pusės su kaimynėmis kapinėmis.

Nemažas kelių ir takų ištaisymo darbas buvo atliktas 1921 metais, kuomet tam reikalui buvo išleista \$4,200.00. Bet 1930 metais naujiems keliams išvesti buvo išleista \$6,175.00 ir daug takų buvo išpilta smala ir akmenukais kapinių užvaždos Viktoro šulco rupeščiu. 1931 metais dar daugiau takų akmenukais buvo išpilta, o 1932 metais padarytas naujas 18 pėdų pločio kelias apie 11-tą sekciją. Keturi kapinių

ALDONA URBONAITĖ

Aldona Urbonaitė gimė gegužės 15, 1916 m. Buvo nuoširdi lietuvaitė. Visu atsidėjimu siekė mokslo. High School lankydama, pasirinko artistiškos pašybos skyrių. Gegužės 12 d. 1934, sekmingai išlaikius egzaminus, pačiam savo žydėjime mirė. Besimokindama, dalyvavo visuomeniniame lietuvių darbe, mylėjo viską kas lietuviška, ir buvo visų gerbiama ir mylima.

keliai yra žinomi vardais: Birutės, Dariaus-Girėno, Aldonos ir Daukanto.

Nupirkti du lotai skersai gatvės kapinėms gana brangiai atsėjo, nes jie pirkti pačiame brangmety, 1927 metais. Užveizdos namų perkėlimas į tuos lotus taip pat nemažai kainavo. Tačiau tai buvo reikalinga padaryti. Dabar kapinėse niekas negyvena, kaip ir privalo buti.

12.

LIETUVIŲ Tautišku Kapinių įplaukos pirmoj vietoj susidėjo iš mokesčių už žemę naubašninkams laidoti, kuri buvo pardavinėjama lotais ir pavienėmis duobėmis. Nuo rugpiučio mėnesnio 1920 metų kapinių globėjai įsteigė taip vadinamą "amžiną fondą," į kurį pradėta imti po \$20.00 nuo kiekvieno loto gėlių aplaistymui ir žolės nupjovimui. Apsirupinus šia nauja įplauka, kapinių vedėjams buvo lengviau palaikyti gražią kapinę išvaizdą. Trečia įplauka buvo žmonių aukos kapinėms ir pelnas iš apvaikšiojimų ir piknikų kapų puošimo dienų.

Kapinių piknikai iš pradžių duodavo nemažai pelno, kurs kartais siekdavo virš tukstančio dolerių, bet vėliau šis įplaukų šaltinis labai sumažėjo, ypač depresijos laiku.

Lotus ir duobes pirmais keliais metais Lietuvių Tautiškos Kapinės pardavinėjo labai pigiai, gal perdaug pigiai. Todėl ir įplaukos buvo mažos ir sunku buvo greit įkūnyti didesnius kapinių gražinimo projektus. Tik kuomet visų sutikimu lotų ir duobių kainos buvo pakeltos, kapinės galėjo ne tik atmokėti pirmutinę paskolą, bet greit ėmėsi ir didesnių darbų, kaip kelių išvedimo ir vandens sistemos įtaisymo.

Lotų pardavinėjimui Lietuvių Tautiškos Kapinės yra padalintos į sekcijas, sekcijos į blokus, o blokai į lotus. Lotai yra nuo dviejų iki aštuonių duobių didumo. Duobės-gi yra trijų pėdų pločio ir dešimties pėdų ilgio. Pirmiausia buvo pradėta laidoti 7-toj sekcijoje, vėliau 8-toj, 10-toj ir 5-toj. (Šios sekc. turi vardus: 7-ji—Kudirkos, 8-ji—Daukanto, 10-ji—Birutės). 7-toj sekcijoje kapinių gyvavimo pradžioj lotams kainos buvo nuo \$35 iki \$100. Tai buvo labai pigios kainos, kas aiškiau galima matyti palyginus jas su kainomis, kurios buvo 1929 metais nustatytos 10-tos sekcijos lotams. Gegužės 4 dieną 1929 metais globėjų nutarimu 10-tos sekcijos lotams buvo nustatytos sekamos kainos:

2 duobių	\$300.00
3 duobių	400.00
4 duobių	500.00
6 duobių	600.00
8 duobių	800.00

Tiesa, šito kainų nustatymo kapinių globėjai griežtai nesilaikė, ir ėmė už lotus pagal to, kiek kuri vieta buvo pageidaujama gražumo žvilgsniu. Bet vistiek jų imamos kainos dažnai buvo arti to, kaip buvo nustatyta. Žemiausia dviejų duobių loto kaina šiandien yra \$70.00.

Lotai buvo ir tebėra pardavinėjami lengvais išmokėjimais. Tačiau yra reikalaujama, kad lotas būtų išmokėtas ne ilgiau kaip per 10 metų. Neturtėliams pavienes duobes Lietuvių Tautiškos Kapinės dažnai suteikia veltui. Išpradžių duobės buvo duodamos veltui kiekvieną kartą, kaip tik graborius pareikšdavo, kad našninkas nepaliko turto, iš kurio galima būtų užmokėti už duobę kapinėse. Vėliau, o butent 1930 metais, buvo nutarta veltui duobių sulyg graborių prašymo nebeduoti, bet reikalauti giminių paliudijimo apie mirusiojo neturtingumą.

VIDUOLIŲ ŠEIMYNOS PAMINKLAS

Čia ilsis JONAS VIDUOLIS, iš Vebriškių kaimo, Panemunėlio parapijos, Rokiškio apskr. išgyvenęs Amerikoje 21 metus, miręs lapkričio 27. 1934 m., palikęs nuliudime moterį B. Viduolienę, po tėvais Česnauskaite.

Šią liudėsio atmintį reiškia jam jo moteris—našlė.

Apie davimą veltui duobių neturtėliams sprendžia kapinių komisija, į kurią neturtingo našninko giminės turi kreiptis ne vėliau kaip 24 valandas prieš laidosiant.

Lietuvių Tautiškų Kapinių pajamos ir turtas žymiai pradėjo augti nuo 1920 metų, iki 1929 metais pasiekė \$20,969.25, o 1931 metais \$31,842.94 į metus. Nuo 1932 iki 1935 metų pajamos sumažėjo, bet vėl pakilo 1936 metais.

Lietuvių Tautiškų Kapinių globėjai kapinių pinigus ir turtą saugojo kaip savo akį. Nors nei vienas jų nebuvo finansistas, kapinių pinigai buvo investuoti daug saugiau negu by kurio banko Chicagoje. Per depresijos laiką kapinių pinigų žuvo tik keletas šimtų, o iš tų \$500 buvo Lietuvių Auditorijos bonuose.

Sekama tabelė yra paimta iš kapinių auditoriaus Juozo Varkalos visatinos atskaitos ir parodo Lietuvių Tautiškų Kapinių metines įplaukas arba pajamas nuo 1918 iki 1936 metų:

LIETUVIŲ TAUTIŠKŲ KAPINIŲ PAJAMOS

	Viso Pajamų Total Receipts	Už Lotus Lots	Už pavienes duobes Single graves	Į amžiną fondą Perp. Care fund
1918	\$ 3,645.53	\$1,710.00	\$ 753.00	\$ 102.31
1919	5,662.48	2,492.50	887.00	—0—
1920	7,467.55	3,250.00	978.00	140.55
1921	8,156.13	2,543.00	1,199.00	1,611.00
1922	14,854.88	2,527.00	1,243.00	635.00
1923	8,700.75	3,690.00	1,309.00	626.00
1924	9,288.15	4,280.00	1,391.00	805.00
1925	10,133.04	4,390.00	1,771.00	455.00
1926	12,176.66	6,165.00	2,001.00	550.00
1927	13,983.27	6,902.00	2,285.00	635.00
1928	18,152.23	11,023.00	2,313.00	690.00
1929	20,969.25	12,213.00	2,577.00	850.00
1930	19,325.96	10,875.00	2,774.00	625.00
1931	21,842.94	10,121.00	2,889.00	605.00
1932	25,174.97	6,259.75	2,773.00	515.00
1933	15,872.92	7,135.62	2,000.00	565.00
1934	17,903.40	6,902.50	2,478.00	604.00
1935	17,401.22	8,193.34	2,110.50	734.00
1936	22,262.63	10,572.01	2,009.50	1,210.00

Lietuvių Tautiškų Kapinių Turtas

Lietuvių Tautiškų Kapinių nejudinamas turtas, sulys to kiek už jį buvo mokėta, 1936 metais buvo sekamas:

Pirmoji žemė, 21 akras	\$ 6,600.00
Antroji žemė, 40 akrų	16,349.19
Du lotai skersai gatvės	8,908.84
Pastovūs įrengimai, vandens sistema, keliai, tvoros ir t.t.	31,998.48
Namai	8,320.09

Viso nejudinamo turto kaina	\$72,176.60
Judinamasis turtas, įrankiai, rankandai, vežimai, ir t.t.	4,573.56

Viso turto \$76,750.16

Lietuvių Tautiškų Kapinių Investmentai

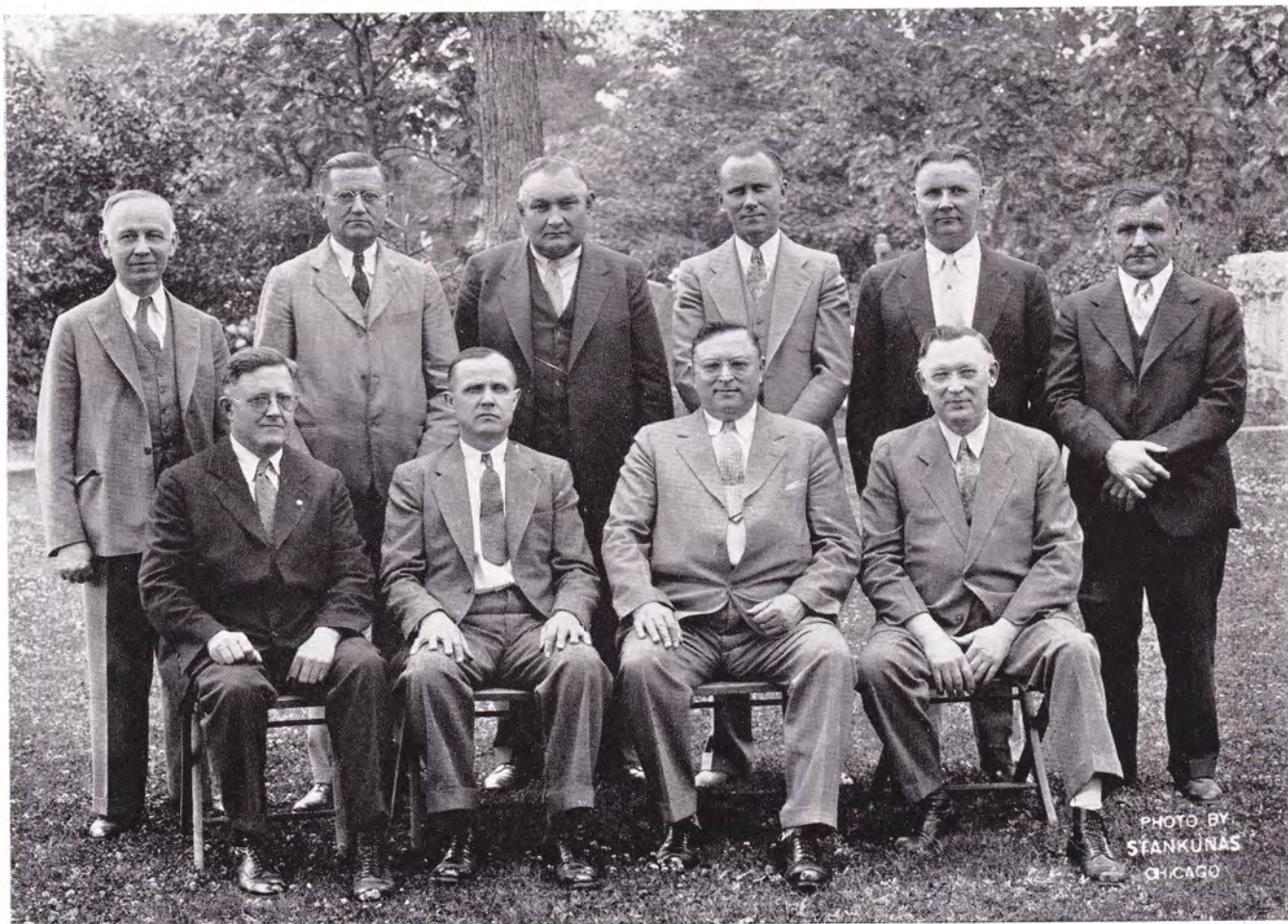
Lietuvių Tautiškų Kapinių pinigai 1936 metais buvo investuoti sekamai:

M. J. Kugava, morgičius	\$2,800.00
St. Jasiunas, morgičius	5,000.00
Frank Chalupa, morgičius	3,500.00
Joseph Paul, morgičius	1,000.00
Ben Kusleris, morgičius	2,000.00

Petronėlė Kvietkus, morgičius	1,375.00
Anelė Seller, morgičius,	1,000.00
J. A. Misčiukaitis, pirmo morgičiaus gold bond	1,500.00
Chicagos Lietuvių Auditorijos pirmo mirgčiaus gold bond	500.00
Frank Sutkauskas, pirmo morgičiaus gold bond	1,000.00
Archer Wood Kapinių nota	455.00
Simano Daukanto Federal Savings & Loan Association of Chicago, paid up stock	5,053.52
Home Owners' Loan Corporation bond	2,225.00
Standard Federal Sav. & Loan Ass'n, amžino fondo skyriuje	897.60
Viso	\$28,305.92

Reikia pastebėti, kad Lietuvių Tautiškų kapinių žemės vertė dabartiniu laiku yra kuone dvigubai didesnė, negu už ją buvo mokėta.

1937 metais po 25 metų gyvavimo Lietuvių Tautiškos Kapinės pasistatė naują puikų namą kaipo savo raštinės patalpą. Pastatyti tas namas kapinėms atsėjo apie \$28,000.00.

Lietuvių Tautiškų Kapinių direkcija 25 metų jubiliejaus metais. Iš kairės į dešinę sėdi: A. Bubinas, J. Zalatoris, Ed. Čepulis (miręs), J. Balchunas. Stovi: J. Škutas, A. Tamkevičius, M. J. Liubinas, A. Rimkus, P. Daubaras ir K. Matekonis.

Lietuvių Tautiškos Kapinės atsiekė dabartinės jų puikos ir didybės ačiū nenuilstančiam, taikiam, ramiam ir išmintingam jų globėjų darbui. Daugeliui tų globėjų praeity ir dabar šių kapinių dabinimas ir auginimas buvo pasidaręs kuone svarbiausiu jų gyvenimo tikslu. Daugelis jų išbuvo kapinių globėjais per ilgus metus, kiti nuo pat kapinių įsisteigimo iki savo mirties. Iš mirusiųjų kapinėms ištarnavo nuo jų įsteigimo iki mirties Ben Liubinas, miręs 1932 m., J. Norvaišas, miręs 1932 m., Ant. Blinstrupas, miręs 1924 metais, J. Smitas, miręs 1936 metais, Edwardas Čepulis, miręs 1937 metais. M. J. Damijonaitis ir J. Skinderis ištarnavo po nepilną terminą prieš mirsiant. Iš gyvųjų ilgiausia kapinėse tarnavo J. Škutas, A. Tamkevičia, St. Danta, J. Zalatorius, M. J. Liubinas. Nuo 1921 metų, pirmiau trumpam laikui užėmęs raštininko vietą, A. Bubinas vėliau visą laiką buvo Liet. Taut. Kapinių knygvedžiu.

Lietuvių Tautiškų Kapinių pirmininkais iš eilės buvo sekami jų globėjai: F. P. Bradchulis nuo 1911 iki 1916 metų. Ben Liubinas nuo 1917 iki 1921 metų. Ed. Čepulis nuo 1922 iki 1923 metų ir atru syk nuo 1935 iki mirties, 1937 metais. Ant. Tamkevičia nuo 1924 iki 1926 metų. Alfonsas Masiulis nuo 1927 iki 1928 metų. M. J. Lubinas nuo 1929 iki 1930 metų. Ant. Tamkevičia nuo 1931 iki 1934 metų. Mirus Čepuliui, M. J. Lubinas vėl tapo išrinktas LTK. pirmininku.

Kapinių išdininkais buvo: M. J. Damijonaitis, J. Smitas, Ed. Čepulis, P. Žėkas, S. Smardak, J. Szkutas, vėl Ed. Čepulis, J. Norvaišas, vėl Ed. Čepulis, J. Danta ir J. Balchunas.

Kapinių raštininkais buvo: St. Danta, A. Bubinas, J. Škutas, A. Tamkevičia ir J. Zalatoris.

Reikia čia pažymėti, kad Kapinių labui, kaip prisidedant prie jų ištaisymo taip palai-

kant jose gražią tvarką, daug pasidarbavo jų užveizdos, kurie buvo samdomi kapinių globėjų. Pradžioje S. Pabedinskas buvo paskirtas "kas šventa diena pridabot tvarkos ir nurodyt kiekvienai draugijai paskirtą nukasimui taką su atlyginimu \$2.00 į dieną." 1913 metais V. Zleskis buvo išrinktas kapinių užveizda su alga \$40 į mėnesį. Nuo 1915 metų kapinių užveizda tapo Ed. Chepulis ir daug pasidarbavo kapinių naudai. Prie jo buvo pastatytas užveizdai namas kapinėse ir tam reikalui Ed. Chepulis buvo paskolinęs kapinėms \$400.00. Nuo 1923 metų kapinių užveizda buvo K. Churas, iš pradžių atsižymėjęs dideliu darbštumu, bet vėliau pradėjęs ir nusižengti kapinių globėjams. Po jo rezignacijos 1929 metų pabaigoj kapinių užveizda tapo Viktoras Šulcas (Shultz) su alga \$150 į mėnesį. Ačiū jo darbštumui kapinių takai ir takeliai pasidarė pavyzdingai gražūs ir kapinės visais atžvilgiais nuolat darėsi jaukesnės. Šulcas tebėra kapinių šeimininku iki šiol.

13.

LIETUVIŲ Tautiškos Kapinėse rado ir randa amžino poilsio visi lietuviai, kuriuos gyvus ir mirusius niekino lietuvių katalikiški kunigai už jų laisvesnes nuomones ir kuriems atsisakė duoti tinkamos vietos savo kapinėse. Lietuvių Tautiškos Kapinėse šiandien guli palaidotų tukstančiai Chicagos šviesesnių lietuvių, čia guli daugelis žymių ir nežymių lietuvių tautos darbuotojų, rašytojų, kalbėtojų, organizatorių, daktarų, advokatų, inžinierių. Čia jie visi su laiku atsiguls.

Pažymėtinas yra reiškinys, kad Lietuvių Tautiškos Kapinės tuojau kaip tik jos atsiradę pirmiausia prigludę nekaltus kudikėlius, kurie dar nespėję buvo išgyti jokių nuomonių, bet kuriuos po jų mirties visvien turėjo po savo prakeikimu kunigai ir atsisakė laidoti "pašventintoj" vietoj, vykindami žiaurios pagonijos prietarą, reikalaujantį žmogiškos arba "avinėlio" aukos rajam Molochui. Dar pirmais įsistėgimo metais Lietuvių Tautiškos Kapinėse buvo palaidota šešetas nekaltų kudikėlių lavonų, kaikurie jų perkelti iš katalikiškų kapinių. Pirmas čia palaidotas nabašninkas buvo kapinių užveizdos V. Zaleckio kudikis—dukrelė.

Gyvuojant ir augant Lietuvių Tautiškos Kapinėms, lietuvių kunigai keletą sykių mainė savo taktiką apie priėmimą nabašninkų į savo

VIKTORAS ŠULCAS
dabartinis L. T. Kapinių užveizda.

kapinės. Iš pradžių jie laikė visus prakeiktais, kurie nebuvo buvę išpažinties prieš mirsiant, ir atsisakydami juos laidoti su jų giminių pageidaujama pagarba vertė juos kreiptis į Lietuvių Tautiškas Kapines. Neužilgo betgi kunigai pamatė, kad tokiu savo griežtumu jie nustoja daug "biznio." Tuomet jiems priklausymas prie parapijos arba išpažinties atlikimas pasidarė nebe toks svarbus. Tamsesnius jie dar vis gązdino bažnyčios palaimos nedavimu ir pragaru, bet tik tuo tikslu, kad daugiau pinigų iš jų paėmus, kaip už lotą kapinėse, taip ir už mišias. Vėliau jie pradėjo laidoti net ir žmogžudžius su visomis bažnyčios ceremonijomis, su krapylais ir aspergais, bet tik tuomet, jei jų giminės pirkdavo jų kapinėse brangų cementinį "baksą" ir šimtinėmis pamokėjo prabaščiui ir kunigams. Taip Chicagoje "sulaisvėjo" ir reformavosi lietuvių katalikiški kunigai Lietuvių Tautiškos Kapinių įtakoje. Paskutiniaisiais keliais metais kunigai jau be niekur nieko pradėjo jieškoti "bedievių" nabašninkų ir kalbinti jų gimines, kad lai-

ELZBIETA SURVILIENĖ

Gimė lapkričio 19, 1872.

Mirė kovo 9, 1927.

Paėjo iš Gaižiunų kaimo, Biržų parapijos, Panevėžio apskr. Jau vienuolika metų kaip velionė ilsis amžinastį Lietuvių Tautiškoje Kapinėse.

Mirdama paliko dideliame nuliudime vyrą Juozapą Survilą, tris sunelius: Benediktą, kurs yra Chicagos policininku, Juozapą ir Mykolą, ir penkias dukteris: Elzbietą Delang, Oną Mainzer, Valeriją Kiškunas, Aldoną Blaissing ir Nataliją.

Taipgi nuliudime paliko savo seseris: Kotriną Užubalienę, Barborą Gumanienę, brolius Mykolą Kairį Amerikoje ir brolių Joną Lietuvoje.

Ilsėkis ramiai šioj šaltoj žemelėje. Mes tavęs nepamiršime, kol gyvi busim.

Vyras, Vaikai, Broliai ir Giminės.

dotų savo mylimuosius katalikiškose kapinėse. Kunigų agentais šiame "biznyje" tapo jų sužavėtos moterėlės, lietuvių vadinamos "davatkomis." Daugeliui "bedievių" teko nemaloniai su jomis susidurti, kuomet jos beveik per spėką traukė bažnyčion negyvųjų kunus, kurie gyvi budami nieko bendra su bažnyčia nebeturėjo. Tai vis dėl pinigų, nes kunigams ir jų bažnyčiai pinigai pasidarė vyriausias dievaitis.

Vienok kunigams, nežiurint jų pasikeitusios taktikos ir davatkų uolumo, tik mažas skaičius jų vadinamų "bedievių" nabašninkų pasisekė nusitraukti į savo kapines. Jiems sekėsi tik tuose atsitikimuose, kur mirusio laisvo žmogaus pasilikę giminės buvo tamsūs ir nepildė nabašninko testamentu. Visi laisvieji ir šviesieji žmonės buvo ir bus laidojami tiktai Lietuvių Tautiškoje Kapinėse.

Lietuvių Tautiškoje Kapinėse guli palaidoti tarp daugelio kitų šie žmonės, kurie, gyvi budami, buvo pasižymėję savo darbais lietuvių naudai ar savo talentais:

"Dėdė Šernas," Juozas Adomaitis, "Lietuvos" redaktorius ir daugelio knygų autorius.

Dr. Domininkas Bagočius, miręs rugsėjo 24, 1919.

Dr. Kazimieras Kasputis, miręs bal. 17, 1934

Dr. A. Karalius, miręs rugpiučio 23, 1932.

Adv. S. W. Banes, miręs spalio 26, 1928 m.

Ben Liubinas, miręs gruodžio 22, 1932 m.

Jonas Norvaišas, miręs balandžio 13, 1932.

Vincas Bigelis, miręs gegužės 7, 1919.

Juozas Čeponis, miręs rugsėjo 11, 1936.

Edv. Čepulis, miręs rugsėjo 2, 1937.

Dr. Charles Čerys, miręs rugpiučio 31, 1925.

Motiejus Damijonaitis, miręs rugpiučio 4, 1925 m.

Marė Damijonaitienė, mirus spalio 5, 1923.

Kaz. Jamontas, miręs rugsėjo 29, 1926 m.

Lillian Montvidienė, mirus kovo 1, 1919 m.

Jonas Sankunas, miręs sausio 7, 1928 m.

Pranas Skalandžiunas, inžinierius, miręs rugsėjo 28, 1924 m.

Pranas Skamarakas, miręs birželio 25, 1927.

Vargšas, Br. Laucevičius, miręs kovo 31, 1916.

Julius Mickevičius, miręs kovo 8, 1938.

Taipgi daugelis kitų.

Kuomet mirė "Dėdė Šernas", gyvenęs dideliame varge paskutiniaisiais savo gyvenimo metais,

KURLANSKŲ PAMINKLAS

Čia palaidotas Jono Kurlansko brolis Povilas Kurlanskas, miręs birželio 20, 1907. Buvo palaidotas Šv. Kazimiero kapinėse, perkeltas į Tautiškas lapkričio 29, 1917 m.

jo kunas buvo išpradžių palaidotas advokato F. J. Bagočiaus lote, kur guli palaidotas advokato brolis Dr. Domininkas Bagočius. Vėliau susidarė chicagiečių komitetas, kurs sukėlė pinigų "Dėdei Šernui" paminklą pastatyti. Tačiau Bagočiaus lote jau buvo paminklas ir kito ten nebegalima buvo statyti. Todėl Dėdės Šerno Fondo Komitetas kreipėsi su prašymu į Liet. Tautiškų Kapinių visuotiną susirinkimą, kad paaukotų lotą, į kurį galima būtų perkelti "Dėdės Šerno" kuną ir kuriame galima būtų didelis paminklas pastatyti. Prašyta buvo keturių duobių loto. Susirinkimas sausio 20 d. 1929 m. nutarė prašymą išpildyti. Kitame visuotiniame susirinkime balandžio 21, 1929, buvo nutarta duoti "Dėdei Šernui" šešių duobių lotą—ant kalnelio, gražiausioj kapinių vietoj. Gegužės 4 d., 1929 m. kapinių globėjai dar pridurė savo nutarimą, kad į paaukotą šešių duobių lotą niekas daugiau nebutų laidojamas, tik tai "Dėdės Šernas."

Šerno Fondo Komitetas parupino "Dėdei Šernui" labai gražų paminklą, kurs šiandien yra kapinių papuošalu ir visų lietuvių atlankoma vieta.

Dėdės Šerno paminklo iškilmingas atidarymas įvyko rugsėjo 11 d. 1932 metais.

ONOS DAUGINIENĖS ATMINČIAI

Ona Dauginienė, po tėvais Praninskaitė, iš Naukonių kaimo Naujamiesčio parapijos, Panevėžio apskričio, mirė 1932 metais, sulaukus 55 m. amžiaus. Paliko nuliudime vyrą Pranciškų, sūnų Joną ir posunį Pranciškų.

Prie šeimos paminklo stovi Pranciškus Dauginas, nabašninkės vyras, kurs Chicagoje yra cigarų krautuvės savininkas.

Frances Staruliutė-Malone
Gimė Chicagoje spalio 17, 1909. mirė birž. 1, 1936. Labai mylėjo mokslą ir muziką. Padedama patėvio Vinco Yarudo baigė Illinois universitetą farmacijos skyrių. Buvo piano mokytoja, buvo vedus du metu ir mirė gimdydama.

STARULIŲ ŠEIMYNOS PAMINKLAS

Jonas Starulis
mirdamas paliko dukterį 15-kos metų ir našlę Josefina Starulienę

Liudvina Stašerskienė
Po tėvais Zdanauskaitė, Panevėžio apskr. mirė 27 m. amžiaus, rugpiučio 16, 1918 m. Paliko tris dukteris Eleną 7 metų, Feliciją 4 metų, Frances 3 m. Elena ištekėjus už Al. Mažeikos. Felicija ir Frances gyvena su Starulienė.

14.

LAIKUI bėgant palaidotųjų draugija Lietuvių Taut. Kapinėse kasmetai didėjo. Iš laisvųjų žmonių po mirties labai retas kuris bepatekdavo į svetimas arba nelaisvas kapines. Lietuviai, kurie atsipalaidojo nuo viduramžių tamsos, žiaurumo, prietaringų baimių ir kvailių ceremonijų, atgal nebegrižo. Jų skaičius nemažėjo, bet augo. Lietuvių širdys vis giliau įvertino savo tautiškas kapines—ir todėl, kad vis daugiau mums brangių žmonių atsigulė čia amžinam poilsiui, ir todėl, kad jie laidojami čia buvo su tinkama pagarba, su kukliomis, žmogiškomis bei širdį sujudinančiomis apeigomis ir draugingomis kalbomis, ir todėl, kad Lietuvių Tautiškos Kapinės kasmet darėsi vis gražesnės ir malonesnės ir pasipuošė šimtais išpudingų paminklų. Ne tik Chicago, bet ir visų Chicago apylinkių lietuviai, net ir tolimesnių miestų lietuviai, žiuri į Lietuvių Tautiškas Kapines, kaip į savo “aukštąjį kalnelį,” kuriame su laiku jiems teks susivienijus su savo broliais, gulėti amžinai. Didelis jų skaičius yra išanksto apsi-

rinkę ir pasirupinę vietas arba lotus visoms savo šeimynoms.

Lietuvių Tautiškos Kapinėms išgyvavus daugiau kaip 20 metų, kapinių globėjams buvo aišku, kad originaliai nupirkto žemės gali greit nebeužtekti. Su kapinėmis rytų pusėje susisiekė farmerio Roeskio žemė. Tai buvo vienutinė žemė, kuri tiko pirkti Tautiškos Kapinėms padidinti, nes pietų pusėje jau buvo įsisteigusios kitos kapinės, vakarų pusėje ėjo kelio riba, o šiaurės pusėje buvo permažai nuperkamos žemės ir už ją savininkai perbrangiai norėjo. Lietuvių Tautiškos Kapinių globėjams pasisekė nupirkti nuo pono Roeskio 40 akrų žemės tinkamu laiku ir visai pigiai kaina. Balandžio 29, 1934 metų, kapinių globėjai padarė sutartį su p. William Roeskiu pirkti 40 akrų jo žemės po \$400 už akrą, davė jam \$1,000 rankpinigių su pažadėjimu duoti dar \$7,000, kada bus padarytos popieros, o \$8,000 išmokėti vėliau. Liepos mėnesį 1934 m. nupirko žemę, kamarninkų Greeley, Howard ir Norlin išmatuota, jau priklausė kapinėms. Rugpiučio mėnesį kapinių globėjai at-

skyrė vieną akrą nupirkto žemės velėnoms auginti, o lapkričio mėnesyje 1935 metais nutarė pradėti laidoti nabašninkus ir naujai nupirktoji žemė po to, kaip ji bus aptverta ir kur reikia nusausinta. Duobes naujoji žemė nutarta daryti 3-jų pėdų ir 4-rių colių platumo ir 10 pėdų ilgumo.

Kapinės dabar pasidarė ne tik gražios, bet ir didelės: vietoj 21 akro originalės žemės, jau turėjo 61 akrą, ir visą žemę viename plote. Tokiu būdu tapo parupinta vietos visai pažangiajai lietuvių visuomenei, ne mažiau kaip 50,000 duobių.

Padidinus kapines, dar vienas dalykas butinai reikėjo padaryti, būtent, vietoj senojo medinio kapinių ofiso pastatyti naują modernišką, kaip kapinių patogumui, taip ir jų pagražinimui. Apie tai kapinių globėjai jau seniai galvojo, bet turėjo laukti, kol bus sutaupyta daugiau pinigų. Liepos mėnesį 1935 metais lotų savininkų susirinkime buvo išrinkta komisija rūpintis

ŽEMAICIŲ PAMINKLAS

Čia ilsis FRANK ŽEMAITIS iš Gelgaudiškių, Suvalkų. Gimė spalio 6, 1887 m., mirė balandžio 16, 1935 m., palikęs nuliudime moterį Oną, po tėvais Burusaitę, dukterį Genovaitę ir sūnų Vytautą.

Velionis gyveno Amerikoje nuo 1907 metų. Buvo laisvas žmogus, priklausė prie Keistučio Kliubo, prie Vyrų choro ir LSS kuopos. Buvo kariuomenėje, kur neteko sveikatos.

Čia ilsis JONAS ŠEŠTAKAUSKAS iš Antalieptės, Ežerėnų pavieto. Gimė rugsėjo 8, 1884 m. mirė birželio 24, 1933 m., palikęs nuliudime du sūnus, Joną ir Norbertą, dukterį Adelę ir moterį Soterą.

Ilsėkis ramiai,
mano mylimas
vyre ir mūsų
tėveli.

planais naujam ofisui statyti. Komisjon įėjo A. Bubinas, J. Balchunas ir A. Tamkevičia. Komisija tuojau pradėjo darbuotis, atlinkė daugelį kitų kapinių namų pavyzdžių pažiūrėti, sužinojo kainas, ir t.t. Tačiau, nežiurint stropių prisirengimų, buvo aišku, kad kapinės negalės įsisteigti naujo ofiso 25-kių metų jubiliejaus metais (1936). Kapinių ofiso statybos darbas atsidėjo sekamiems 1937 metams, nors planai buvo parupinti 1936 metais.

1936 metai buvo Lietuvių Tautiškų Kapinių jubiliejaus metai, kurių proga gegužės 30 dieną buvo surengtas didelis apvaikščiojimas. Taip pat buvo sumanyta išleisti Lietuvių Tautiškų Kapinių istorijos knyga kapinių 25-kių metų sukaktuvėms paminėti. Lotų savininkai išrinko jubiliejaus rengimo ir knygos leidimo komisiją, kurion įėjo P. Daubaras, J. Balchunas, A. Tamkevičia, V. Andriulis, K. Stuparas ir R. Šniukas. Dėl jubiliejaus progos kapinių globėjai paskelbė lotų nupigimą 20 nuošimčių ir daugelis žmonių tuo nupigimu pasinaudojo.

Dalis susirinkusios lietuvių visuomenės į Lietuvių Tautišką Kapinių 25 metų sukaktuvių apvaikščiojimą.

Į jubiliejaus apvaikščiojimą tapo užkviestos ir atsilankė visos pažangiosios Chiragos ir apie linkių lietuvių draugijos. Devintą valandą ryto draugijų atstovai susirinko darže vadina mam Justice Park ir iš čia ceremonialiai numaršavo į Lietuvių Tautiškas Kapines. Žmonių buvo nesuskaitoma minia, susirinkusi čia iš visos Chicagos ir net iš tolimesnių miestų. Dainavo visi žymesnieji lietuvių chorai: Pirmyn, Birutė, Kanklių Mišrus Choras, Aido choras, Naujosios Gadynės ir Socialistų choras. Vyriausiuoju kalbėtoju šiame apvaikščiojime buvo atvykęs iš Lietuvos senas laisvamanių tėvas ir lietuvių žadintojas Dr-as Jonas Šliupas. Kalbėjo taipgi P. Gri gaitis, V. Andrulis ir F. Bradchulis. W. Stanku-

DR. JONAS ŠLIUPAS su savo šeima prie Dėdės Šerno paminklo L. T. Kapinių 25 metų sukaktuvių apvaikščiojime.

Vaizdas iškilmių dedant kartinį akmenį naujam Lietuvių Tautiškų Kapinių ofiso pastatui 1937 metais.

Dariaus ir Girėno
lietuvių veteranų
postas atlieka cere-
monijas Kapinių
Puošimo Dienoj L.
T. Kapinėse.

Senas Lietuvių Tautiškų Kapinių darbuotojas ir globėjas J. Škutas ir L. T. Kapinių pirmininkas Ed. Čepulis (neužilgo po to miręs) deda į naujo ofiso kertinį akmenį amžiną skrynutę su įvairiais dokumentais ir aukotojų vardais.

ŠIE LIETUVIAI PRISIDĖJO PRIE PASTATY- MO LIETUVIŲ TAUTIŠKŲ KAPINIŲ ADMINISTRACINIO NAMO

(Jų vardų sąrašas indėtas skrynutėn kertiniame namo akmenyje)

Marcijona Sebastian
A. Bubinas
A. Tamkevičia
Paul Giržius
M. Žižunas
B. F. Simonaitis
Frank šeštokas
Mrs. M. šeštokas
Leo Pulsuckis

Anton Gudaitis
F. Karvelis
Frank Bartulis
Joseph Danta
Jonas Gruzdas
Antanas Mikshys
Mr. & Mrs. Aldona Slemon
Razalia Nikelanas
Bronisė Abraškaitė

Anton Matikonis
Jonas Sriubas
A. Mauzo
J. Macukevicz
H. Mockus
Anton Jokantas
Paul Ambrose
Victor K. Mayer
Antanas U. Ona Kondrotai
Joseph Ruta
Jonas Valulis
Paul G. Melesevičius
John Sarvides
Alfon Žalem
Jonas Zadeikis
Karolus & Marijona Pangones
J. Sirvidas
Antanas Yedriskas
P. U. Dauderis
J. Barashauskas
Antanas F. Ruseckas
Joseph Nasecka
Peter Ubazorius
John Uniek
Anna Guschus
Stanley Skirgaila
Justinas Karpis
Jonas P. Benekaitis
Magdalena Makaveckienė
Kajetonas Žičkus
Josephine Rakašius
Kazimieras Machulis
K. Davidonis
Louis Striupas
Mrs. Agota Bertulienė
Ignacis Jureviče
Anton Lungeviče
Mikolas Chepul
Cecilia Mačienė, Detroit
Kaz. Klimaitis
Stanley Drigot
Peter Sakas
Natalija Mickienė
Bronislovas Sadauskas
Frank Vinskus
John Dambros
Wm. Salas
Kaz. Kriščiūnas
J. Bitinas
E. Walulis
I. Ambrolavičia
Frank Gedon
P. Petrikauskis
Elizabet Strazdas
Azra Darashkienė
Jonas Kvederas
A. Gudas
A. Mašiukauskas
K. Danila
P. Molis
Petronelė Miller
A. Sindrauskis
O. Putinas
M. Paulainis

Ona Norkus
M. Adomaitis
John Miklovas
Andrew Ukelis
E. Valis
Wm. Žieck
Wm. Norgil
Klem. Buožis
Alice Noglia
P. Gaigalas
Paul Žurba
Kasper Poška
Anton Knistoft
Felix Lapen
G. Kasaitis
Peter Vaičiunas
John Budrick
John Dauchunas
Anton Kishkunas
Nicholas Kishkunas
John Žalis
Ignatz Rikašius
J. Uginskis
M. Vaitekunas
J. Grigalevičia
P. Pulsucki
L. Malakauskas
S. Petrauskas
W. Petrošius
K. Rudaitis
Geo. Bay
Peter Lakaras
Nicholas Drida
P. Peika
F. Zaynor
J. Leistroms
Anna Zeidekis
M. Punis
Razalia Milaka
Grigalius Milaka
F. Vincus
Anton Kasputis
Frank Sova
Bennis Galunas
Edward Kudukis
Mary Kirstukas
Elizabeth Beneskis
Andrew Yarus
Eva Maneka
Mary Ramzi
V. J. Sabaliauskas
S. Tilvikas
Joe Gražulis
John Sukitis
S. J. Wernis
Joseph Kuprevich
Mrs. James Pukis
Mr. K. Butrimas

Mr. Vincent Unculis
Mrs. V. Kavaliauskas
Mr. John H. Kubilius
Mr. Anton Simbas
Mr. Frank Shutkus
Mr. J. D. Grebar
Mr. Jurgis Palionis
Tecla Stalonis, Detroit
Stasė Klapatauskienė
Alena Navickienė
Leonard Macas
D. & Mrs. A. J. Gusser
Jonas Pauga
Martha Johnson
Wm. Dramond
Alex Žėkas
Vincent Jankauskas
Joseph Kiselis
Mrs. V. Stulpin
John Jasinskis
Stella Mažeikienė
Joe Gabel
Suson Tarpis
Mrs. Petrulis
John Stulgis
Joseph Survilas
John Gažnis
Stanley Saigun
Mrs. B. Nemajauskas
Violet Johnson
Andrew Tomkevičius
P. K. Malela
Antanas Mashinauskas
Frank Šimkus
Kl. Jurgelionis
W. Jesmontas
P. J. Montvidas
Mr. L. Schultz
Miss P. Lickner
John! Platakis
Petras Urbonas
John Markunas
Mr. M. Grigas
Mr. B. Miller
Peter Stankus
Mr. J. Grybas
Joe Jucukas
Bernard Gerutskis
Joseph M. Gumulauskas
Wm. Rakauskas
Julius Mickeičius
John Degutis
August Micevičius
Kazys Liutkus
Frank Dagenis
Konstancija Dambrauskas
Mrs. S. Kundrotas

Jonas Pinikas
Frank Sakauskas
Ludeka Skrischus
Stephania Baltrunas
Elizabeth Povilonis
Jozafatas Žilibinas
L. Yurgaitis
Adomas Dikčius
Adam Daukas
Joseph Ilgunas
Konstance Kongas
John Skamarakas
Antanas Žymontas
Charles Ambrose
George Parkupimas
Kazimieras Karchauskas
X. Shaikus
P. Daubaras
Andrew Dues
Adam Pipiza
J. Adomaitis
Antanas Gurinas
Alfonsas Kizlaitis
Jonas Kuchinskas
Mrs. B. Gilson
J. Nakrosas
Paul Ožalas
Alex Lietuvninkas
J. D. Mankus

DRAUGYSTĖS PRISIDĖJUSIOS PRIE ĮSTEIGIMO ŠIŲ KAPINIŲ

Liucosybės Draugystė
Sunų Lietuvos Draugystė
Simano Daukanto Draugystė
Lietuvos Mylėtojų Draugystė
Susivienijimo Lietuvių Amerikoje
36-ta kuopa
Vienybės Draugystė
Teisybės Mylėtojų Draugystė
Sunų Lietuvos Vakaruose
Meilės Lietuvių Amerikoje
Jaunų Lietuvių Amerikoje
Pasilinksminimo Kliubas
Palaimintos Lietuvos Draugystė
Tėvynės Mylėtojų No. 1
Susivienijimas Lietuvių Klerkų
Lietuvių Pašelpinis Kliubas
D. L. Kunigaikščio Gedimino No. 1
Lietuvių Laisvamanių 3-čia Kuopa
Lietuvių Darbininkų Sąjunga
Tėvynės Mylėtojų No. 2
Lietuvių Jaunikaikių Dainos
Mylėtojų
Švento Petro No. 1
Jaunų Lietuvių Amerikoje
Tautiškas Kliubas

Vaizdas naujo Lietuvių Tautiškų Kapinių ofiso, imtas 1938 metų pavasarį.

nas ėmė krutamus paveikslus.

Atlikę 25-kių metų jubiliejaus apvaikščiojimą, kapinių globėjai vėl ėmėsi kapinių ofiso statybos planų. Sulyg pagaminto architektoriaus M. E. Žaldoko plano buvo nutarta statyti ofisą 60 pėdų ilgumo ir 30 pėdų platumo, visas iš tvirto akmens. Sulyg specifikacijų kontraktorius Carl Claras (Šliažas) apskaičiavo, kad ofiso pastatymas atseis tarp \$22,000 ir \$25.000. Buvo nutarta įrengti ofiso bokšte galingą garsiakalbį, kurs perduotų varpų skambėjimą ir gedulingą muziką laidojant numirėlius. Taipgi nutarta įrengti ofiso pastate vietą sudegintų lavonų pelenų urnoms amžinai laikyti ir vietą nepalaidotiems karstams palaikyti.

Ofiso statyba vienok prasidėjo tik 1937 metais. Liepos 25 dieną 1937 m. buvo apeigos kerliniam ofiso akmeniui padėti, į kurias susirinko, nežiurint lietaus, nemažas burys chicagie-

čių, ir išklausė prakalbą A. Tamkevičiaus, Ed. Čepulio, P. Grigaičio, Pruseikos, arkitekto Žaldoko ir kitų. Dainavo Pirmyn ir Naujos Gadynės chorai. Buvo nuimtos fotografijos.

Pastačius naują ofisą, buvo nugriautas senasis, ir atsidarė naujas, iškilmingas ir gražus kapinių fronto vaizdas.

Naujasis pastatas yra rimtos, bet sykiu lengvos moderniškos architektūros. Išrodo kaip koks ypatingas mauzolejus, švelniai pasistieps į to-pulių viršunes, nurimęs kaip ir visa kapinių rintis. Jo viduj yra didelis palaukiamas kambarys su atskirta vieta ofisui, didelis direktorių kambarys, rusyje vieta nabašninkams palaikyti, o jo bokšte, laidotuvėms įvykstant, skamba melodingi varpai ir groja gedulinga muzika. Šis varpų (chimes) ir muzikos įrengimas sukelia kapinėse vienodai pakilų upą, ar tai būtų laidojamas turtingas žmogus, ar beturtis.

15.

PADIDINUS kapines, atšventus 25 metų jubiliejų ir pastačius puikų ofiso namą, toli gražu nepasibaigė Lietuvių Tautiškų Kapinių globėjų rūpesčiai. Jie veikiausia niekad nepasibaigs.

Artimiausioj ateity reiks rūpintis apšodinti tinkamais medžiais visą naująjį žemės plotą, visą jį apšausinti, aptverti geresne tvora, padaryti sekcijas, išdirbti žemę, visur išauginti vienodai gražią žolę.

Žolės auginimu kapinių globėjai rūpinosi visą laiką, jieškojo naujų trąšų, surado "vigoro," kurio pirkto tuksantčius svarų, vienok žolę reikia nuolat prižiūrėti.

Vis svarbesnis darosi kapų dabojimo ir puošimo reikalas. Tiesa, giminės ir draugai rūpinasi savo mylimųjų kapais, sodina ant jų gėles, atvažiuoja jų palaistyti. Tačiau ne visi. O daugelis po kelių metų visai užmiršta savųjų kapus. Kapai lieka apleisti ir pradeda daryti nesmagų įspūdį. Kapinių globėjų noru yra matyti, kad Lietuvių Tautiškos Kapinės visuomet išrodytų kaip jaukus lietuviškas darželis, kur žolė būtų visuomet maloni, gražus medžiai ir medeliai augtų, duodami nuotaikos ir pavėsio, ir kur ypač nabašninkų kapai visuomet būtų gražiai apšodinti žolynais ir gėlėmis. Kad to atsiektų, visi nabašninkų giminės turi kooperuoti su kapinių valdyba.

Kapų aplaistymui ir puošimui Lietuvių Tautiškos Kapinės turi du fondus: Amžinąjį Fondą, į kurį kiekvienas loto savininkas moka po \$20, ir Amžinąjį Gėlių Fondą, į kurį liuosnoriai kiekvienas gali sumokėti \$150 arba \$100.

Iš Amžinojo Fondo pinigų yra užtikrintas amžinas kapų aplaistymas, tai yra, tol, kol šios kapinės pasiliks kapinėmis.

Iš Amžinojo Gėlių Fondo yra kasmet sodinamos, aplaistomos ir prižiurimos gėlės ant ka-

Lietuvių Tautiškų Kapinių 25 metų jubiliejaus rengimo ir istorijos knygos leidimo komisija. Iš kairės į dešinę: J. Balčiūnas, R. Šniukas, K. Stuparas, P. Daubaras ir A. Tamkevičia (paveiksle truksta V. Andriulio).

po jų, kurie yra įmokėję \$150.00. Gėlės ant kapo yra užlaikomos amžinai iš procentų (4%), kurie susidaro ant \$150.00 sumos. Į antrą šio fondo skyrių galima įmokėti \$100.00, iš kurių tai pinigų kapinės užlaikys gėles ant kapo tol, kol jų pinigų bus, skaitant po \$5 gėlių vertės į metus per 25 metus.

Lietuvių Tautiškos Kapinės todėl ragina visus lotų savininkus dėti į Amžinąjį Gėlių Fondą, įmokant į jį \$150.00, idant iš procentų kiekvieno kapas galima būtų gražiai ir tinkamai užlaikyti, žolynais ir gėlėmis apšodintas ir rūpestingai prižiurėtas. Visi yra kviečiami pažiūrėti, kaip gražiai išrodo kapai, kurie yra prižiurimi ir gėlėmis aprūpinami iš Amžno Gėlių Fondo.

Žmogaus atmintis yra trumpa. Su laiku mes užmirštame kad ir brangiausių mums žmonių kapus. Atsiminkime juos kol atsimenam. Parupinkime jiems amžiną gyvų gėlių paminklą, įsteigdami jų kapams Amžiną Gėlių Fondą.

Tegul buna mūsų Tautiškos Kapinės visuomet mums brangios, malonios, rimtos, gražios, rūpestingai prižiurėtos ir paskendusios žolynuose ir gėlėse kaip lietuviškas darželis.

Prie GURZDO šeimos paminklo čia guli palaidoti jaunuoliai KAZIMIERAS ir MARGARITA MAINELIS.

Mylimi mūsų vaikeliai, Kazimieras ir Margarita, dedame šį paveikslą jūsų atminčiai. Kas paims šią knygą, tegul meilingai atmena mūsų mylimus vaikelius, Kazimierą Mainelį ir Margaritą Gurzdaite-Maineliene. Jiedu meilingai gyveno vedę šešis metus ir mirė sykiu automobiliaus nelaimėjo, 1936 metais.

Tėvai

Čia ilsisi jaunuolis ALBERT DOLAN, miręs 19-kos metų amžiaus 1925 metais ir palikęs nuliudime jo motiną Dolan-Ascilienę ir brolių Thomas Dolan.

Šiame paveiksle matome TAMKEVIČIŲ ŠEIMYNOS amžinaties vietą. Mes visi čia ateisim ilsėtis amžinai.

Tamkevičių šeimyna

PRANO SKAMARAKO ATMINČIAI

Pranas Skamarakas gimė lapkričio 6, 1881 m. Karališkių kaime, Kidulių val., Šakių apskr. Birželio 9, 1903 m. vedė Oną Mankytę ir tuojau su žmona iškeliavo į Ameriką. Buvo labai tikintis žmogus, bet laikui bėgant susiprato, tapo laisvu žmogum ir net stojo į griežtą kovą su prietariais. Iki pat mirties buvo tvirtas socialistas ir kovotojas prieš klerikalizmą. Mirė sulaukęs 49 metų amžiaus.

ZAYNORIŲ ŠEIMYNOS PAMINKLAS

ČIA ILSIS AMŽINAI SKAISTI, BRANGI DUKRELĖ
SOFIJA ZAYNORIUTĖ, GIMUSI GRUODŽIO 11, 1906
METAIS, MIRUSI KOVO 17, 1935 METAIS.

MACIUKAVIČIŲ ŠEIMYNA

Mes, Juozas, Marijona i dukrelė Mariutė, jau nuo 22 metų atmename Lietuvių Tautiškas Kapines. Mes džiaugėmės pamatę lietuvių laisvas kapines, grožėjomės jų vaizdingais kalneliais, dideliais ažuolynais, ir įsitikinom, kad tai labai tinkama vieta amžinam poilsui. Tuo laiku mes pastebėjom apie penkiasdešimt kapų, kur ilsėjosi mūsų draugai.

Po to praslinko keletas metų. Ištiko nelaiminga beširdė mirtis mūsų senelį. Jis mirė spalio 26 dieną 1919 metais. Tąsyk mes nupirkom mums tinkamoj vietoj penkis lotus, kad būtų vietos mums, mūsų giminėms ir draugams ilsėtis ramiai. Fotografija, kurią čia matome, yra nuimta 17 metų atgal, prie mūsų šeimos paminklo.

Nuo to laiko kaip numetėm nuo kaklo Romos lenčiugus, kurie senai slėgė mūsų tautą, mes matome, kad žmonių susipratimas kasdieną vis daugiau auga, kad mūsų eilės pasipildo naujais pritarėjais ir kovotojais. Todėl ir mūsų tautiški kapai greitai auga ir bujoja.

Lietuviai lotų savininkai čia yra pilni šeiminkai. Visi mato ir žino, kas veikiama ir kas nuveikta. Ką lotų savininkai nutaria, tą ir padaro. Ir niekas jų nuosavybės negali iš jų atimti.

Šie laisvi lietuvių kapai turėjo visokių priešių, kurie norėjo pastot kelią prakilniam darbui. Šiandien jų pastangos nuėjo niekais. O laisvi kapai išaugo į didelius ir pavyzdingus kapus, kuriems rodos nesimato nei galo nei krašto. Atlikę tokį didelį darbą, lietuviai turi kuo pasididžiuoti.

Taigi ir toliau darbuokimės, prisidėkime kuo kas galime, dalyvaukime sutartinai, o pasekmės bus geros.

Juozas, Marijona ir dukrelė Maciukevičiai,
1036 E. 93rd St., Chicago, Ill.

IZIDORIUS IR EMALIA LEISTROMAS

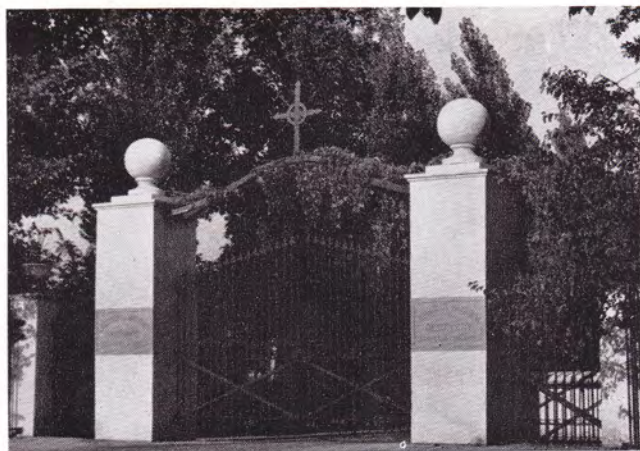
Loto savininkai Lietuvių Tautiškos kapinėse, Izidorius Leistromas iš Pamackio kaimo, Raudėnų parapijos, Šiaulių apskrįčio. Emalija Leistromienė, po tėvais Mušinskaitė iš Šarnelio sodos, Kalvarijos parapijos, Telšių apskrįčio.

Izidorius Leistromas sako:

Lietuvoje artojas buvau, rusų kariuomenėj tarnavau Kaukaze, Tiflise, Carskam Palociuj, kavaleriškoj divizijoje. Vėliau atvažiavau į Suvienytas Valstijas. Amato mėsininkas mėsos krautuvėse.

Dabar aš ir mano žmona pasirinkom poilsio vietą Lietuvių Tautiškos Kapinėse, kur ilsis mūsų broliai ir seserys. Kada gamta mus pašauks, eisime ir mes ten, kur eina didžiausi galiunai. Neskirs ir mūsų ta šalta žemelė Jurgio Washingtono užkariauta, priims ir mus.

J. Leistroms.

Malonūs man čionai
Laisvų žmonių kapai
Šią vietą pamilau
Ir lotą sau pasirinkau
Čia gyvas bunu aš dažnai,
Dumoju po medeliais,
Ir po medeliais, aš žinau
Vėliau ilsėsiuos amžinai.

Petras Lakaras

PETRAS LAKARAS yra vienas tų gerų lietuvių, kurie savo širdį atidavė laisvų kapinių idėjai. Lietuvių Tautiškoje Kapinėse jis turi savo lotą, kuriame dar niekas nėra palaidotas, ir čia jis per daugelį metų atsilanko beveik kiekvieną šventą dieną.

Atvažiavęs 1909 metuose į plaučias ir garsias Suvienytas Valstijas, iš Ramongalių Kaimo (Vabalninkų Valsčiaus), pradėjau vikriai dirbti kaip visi kiti "Amerikonai". Metai už metų greit prabėgo.

Noras pradėjo kulent, kad grįžčiau į Lietuvą pavišėti, bet sąžinė aiškiai sakė, kad atvažiuočiau atgal į Ameriką, kur prakaitavau ir linksminaus ir kur ilsėsiuos amžinai.

Štai, pagal senas idėjas ir pasirupinau vietą ilsėtis: gražų lotą Lietuvių Tautiškoje Kapinėse, kur ramu, tyku, kaip ir Lietuvoje.

Bronislovas Sadauskis

616 E. Lincoln Highway
De Kalb, Illinois

MOZERIŲ ŠEIMOS PAMINKLAS

Vaikeliai mylimi,
Broliuk, seserele,
Ilsėkis ramiai.
Nuo sopulio širdies
Mums rieda ašarėlės,
Jauni palikot mus.

Mozerių Šeimyna

Joseph A. Ruditis

Born September 22, 1903 —
Greenwich, Ill.
Died January 16, 1936 —
Cicero, Ill.

Sincere and true in his heart and
mind,
A beautiful memory he left
behind.

IŠ LAIDOJIMO APEIGŲ

Stasys Rimkus gieda gedulo giesmę, pri-
tariant muzikai, prie J. Čeponio karsto.
V. B. Ambrose sako gedulo kalbą.

LAIDOJIMO APEIGOS

LAIDOJANT nabašninką, giminės ir artimi draugai giliai atjaučia savo nuostolį, ir jų širdperša yra didelė. Laidojimo ceremonijos turi juos guosti, raminti, ir pagerbti nabašninką.

Lietuvių Tautiškoje Kapinėse buvo daug laidotuvių su gražiomis ir išpudingomis ceremonijomis, su griaudžiomis dainomis ir širdingomis kalbomis. Daugeliui lietuvių, kurie buvo pratę girdėti nesuprantamas lotiniškas giesmes ir vienodai nuobodžius kunigų bambėjimus prie kapo, buvo įtabu ir griaudu išgirsti draugiško ir širdingo tono kalbas laisvųjų žmonių laidotu-
vėse. Jie pirmu sykiu išgirdo tokias kalbas tik Lietuvių Tautiškoje Kapinėse. Rymo katalikų kapinėse tik Rymo katalikų kunigai gali kalbėti

ir tik jų vargomistros gali giedoti. Visiems kitiems uždrausta. Lietuvių Tautiškoje Kapinėse visi gali kalbėti ir giedoti. Tik kunigai nekalba ir negieda, nes čia jie nesilanko.

Chicagos lietuviai neužmiršta pirmųjų laidotuvių kalbų, kokias pasakydavo Kleofas Jurgelionis. Jo kalbos atvaizdavo kuklų žmogaus gyvenimą, buvo pagrystos prakilnia filosofija, griaudingos ir skambėjo kaip poezija. Nebuvo tų laidotuvių, kuriuose žmonių akys nebutų buvę ašarotos ir jausmai pakilę, kuomet kalbėjo Kl. Jurgelionis. Gražiai laidotuvėse pakalbėdavo taipgi d-ras A. L. Graičunas, St. Strazdas, adv. K. Gugis ir kiti. Paskutiniaisiais keliais metais laidotuvių kalbomis pasižymėjo V. B. Ambrose.

Tokios kalbos ilgai buvo vienatinė ir didžiausia laidotuvių apeiga.

Vėliau prie kalbų prisidėjo dainos arba giesmės ir muzika. Tą apeigų dalį išpopuliarizavo Stasys Rimkus, kurs savo tinkamu liudesiui balsu ir tiksliai parinktomis dainomis intaikė gyvam reikalui. Gedulinga giesmė su aiškiais lietuviškais žodžiais kalba į širdį ir sukelia upą. Kornetas yra geriausias pritarėjas giesmei kapinėse. Kornetų vakaro šauksmo melodijos iš tolimų kapinių kampų yra labai įspudingos. Dėdę šerną laidojant p. Grušas su savo dukrelėmis pirmu syk supažindino lietuvius su kornetų šauksmais apeigose. Smuika taip pat buvo vartojama su nemažu įspudingumu.

Tačiau vien dainos ir muzika nepadaro pilnų apeigų laidotuvėse. Muzika tik parengia nuotaką gerai kalbai. Be gyvo širdingo žodžio laisvųjų žmonių laidotuvių apeigos negali būti pilnos.

Ne visi geri kalbėtojai yra geri kalbėtojai laidotuvėse. Taip pat ir ne visi geri dainininkai yra geri dainininkai laidotuvėse. Laidotuvėms turi būti tinkamas ir balsas ir turinys.

Mūsų gyvenimo trumpumas, mūsų nebuties amžiai, amžinas pasilsis kapinėse, nabašninko geri darbai savo šeimynai, tautai ir žmonijai, našlių ir našlaičių vargai ir ašaros, nukreipti į juos paguodos ir draugingumo žodžiai, atsisveikinimas su nabašninku ant visados — yra pagėdaujamas pakasynų kalbų turinys. Laidotuvių kalbose netinka įsileisti į politiškas, visuomeniškas ar debatuojamas temas. Bloga ta kalba, kuri nepamini nabašninko giminių ir draugų, jeigu jie laidotuvėse dalyvauja.

Lietuvių Tautiškos Kapinės dabar turi galingą garsiakalbį, per kurį laidojimo laiku yra paduodamos gedulingos giesmės, tinkama muzika ir varpų skambėjimas. Tas patvirtina laidojimo apeigas.

Krivaitis.

PETRA KESER
(Stikliutė)

Petronėlė Keser, Cicero vaitininko Keser moteris, po tėvais Stikliutė persiskyrė su mumis kovo 29 d. 1936 m. šv.

Kryžiaus ligoninė, Chicagoje. Pagal jos norą, balandžio 2 d. jos kunas buvo sudegintas (cremated), o pelenai bus nuvežti Lietuvon ant jos tėvų kapo.

Petronėlė paliko dideliame nuliudime vyrą Juozą Keser, brolių Juozą Stiklių su šeima, Chicagoj ir seserį Oną Vikšrienę, Kalifornijoje. Lietuvoj paliko tris brolius su jų šeimomis, Kastą, Joną ir Praną Stiklius. Taipgi dvi seseris su jų šeimomis, Pranę Kemėžienę, Klaipėdoj ir Marcelę Gaigalienę, Baisiogalioj.

Petronėlė paėjo iš Liepalotų kaimo, Šakių apskr., Naumiesčio parapijos, Suvalkų krašto. Jos tėvas Antanas Stiklius buvo patrijotas pavyzdingas ukininkas, kuris užaugino keturis sunus ir keturias dukteris. Petronėlė nuo vienuolikos metų augo pas vyriausią brolių, rašytoją

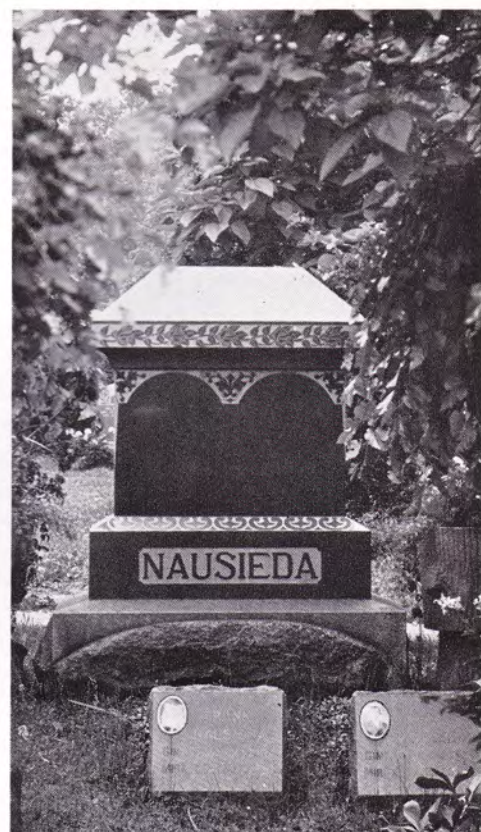
toją Kastą Stiklių, kuris dirbo Vileišio spaustuvė Vilniuje. Ir ji kaip paaugo, dirbo kartu su broliu spaustuvė. Vilniuje būdama daug veikė prie pažangių jaunimo organizacijų, bet daugiausiai dirbo prie platinimo pažangios literatūros, kurią jos brolis Kastas gaudavo iš užsienių. 1913 m. atvažiavo Amerikon, Chicagon, Roselande. Daug veikė prie pažangiųjų darbininkiškų draugijų, o labiausiai veikė iškovojimui moterims lygių teisių su vyrais.

Petronėlė mylėjo Lietuvą, savo tėvų žemę ir rengėsi dar ten važiuoti aplankyti, bet matydamas, jog gyvai nebeteks atlankyti Lietuvos, prašė nors jos pelenus parvežti Lietuvon ir atiduoti tai žemei, kuri ją užaugino.

Liekame nuliudę, vyras, broliai, seserys ir visi giminės.

ALGMINOWICZ
ŠEIMYNOS
PAMINKLAS

NAUSĖDŲ
ŠEIMYNOS
PAMINKLAS

PASKUTINĖ KELIONĖ

SAULĖ buvo jau tolokai nužingsniavus atga-
ju pavasario ryto taku, kai žmogus išsiruo-
šė paskutinėn savo kelionėn.

Jis buvo nepaprastai ramus ir patenkintas. Jis nieko daugiau nebetroško, nieko nebereika-
lavo ir niekur niekam pikto nebevelijo. Jam dabar visi buvo lygūs: dori, geri, teisingi ir duosnūs. Jis visus dabar lygiai mylėjo ir visiems tikrai vieno masto pagarbą davė. Bet užvis la-
biausiai jis dabar mylėjo žemę. Ir ėjo kojomis jos nebesiekdamas, gražaus jos veido nebemin-
džiodamas.

Bet nors jis ir labai nekaltai, tarsi paukštis ore, keliavo, — jokios pirmenybės nereikalauda-
mas, nieko kelyje neužkabindamas ir niekam pikto žodžio nepasakydamas, — vis dėlto labai skubiai traukėsi jam iš kelio ne tikrai šimtai automobilių, tukstančiai žmonių, bet ir patsai oras, kuris skyrėsi prieš jį, tarytumei aukštos jurių bangos prieš aštrią laivo krutinę.

O paskui jį ėjo gėlės, pavasario kvapu al-
suodamos. Ėjo ir jo giminės, draugai ir šiaip-
jau žmonės, kurie paskutinei kelionei buvo dar neprisiruošę, — neapsisprendę palikti gyvąją, didingąją Gamtą ir keliauti... amžinai apsisoti tarp šaltų keturių žemės sienų, kur susitvenkusi tėra tikrai tamsa ir nykuma...

Pakelėmis nusilenkė jam laukai, žalią va-
sarojų, lyg aksominę kepurę, prieš jį pakelda-
mi. Nusilenkė ir medžiai, žydriosios padangės lupų išbučiuoti. Nusilenkė ir triobos, kurių lan-
guose spindėjo dienos lempos, skaidriųjų saulės spindulių ižiebtos. Bet visų žemiausiai nusilen-
kė jam gėlės, kurios nuoširdžiau už viską pa-
lydi žmogų paskutinėje jo kelionėje. Kalnuose ir kloniuose čiulbą paukščiai šiltai pasitiko jį su gedulos giesme, persisunkusia baltų debesė-
lių ašaromis...

O jis labai giliai susigalvojo, tarsi minčių jurėse paskendo, ir tarė sau:

M. ŠNIUKIENĖ (BARZDYČIA) gimė gruodžio 21 d., 1884 m., mirė kovo 28—1926 m.

Šiaulių apskrčio, Gruzdžių valsčiaus, Rudiškių kaimo.

M. Šniukienė priklausė Moterų Darbininkų Susivienijimui ir ALDLD. 104 Kp. Ji buvo nenuilstanti darbuotoja. Ji daug truso ir energijos padėjo budavimui darbininkų organizacijų o labiausiai dėjo daug svarbos į Jaunuolių organizavimą. Ji buvo Ateities Žiedo Vaikučių Draugijėlės gabi ir pavyzdinga veikėja-organizatorė. Dirbo dėl jos iki nelaiminga mirtis išplėšė iš jaunuolių mylimiausią jų komiteto narę.

M. Šniukienės mirties 10 metų sukaktuves minint, dar kartą giliai liudime netekę brangios draugės.

“Paskutinį kartą aš keliauju, bet pirmutinį taip galingai ir garbingai.

Visi man iš kelio traukiasi. Visi prieš mane nusilenkia. Visi šilto žodžio man daugiau nebešykšti.

Ir kodėl?

Nesuprantu — kodėl?!

Ach — taip — suprantu — puikiai suprantu!

Aš keliauju — aš išsiskiriu iš gyvųjų tarpo. Aš išeinu iš gyvųjų pasaulio... pasaulio, kur pirmauja toki galingi ir garbingi dėsniai, kaip Mintis, Protas, Viltis ir Meilė, kur betenka gyventi ir šitomis nuostabiausiomis gyvybės dovanomis džiaugtis tikrai vieną kartą...

Ir aš keliauju į negyvuosius, tamsiuosius Gamtos požemius, kur nėra nei langų, nei durų, nei šviesos, nei šilumos, nei Minties, nei Kovos, nei Pažangos... kur gludi tikrai mirtis, — visokios gyvybės ir galybės paskutinis galas...

Ach, suprantu...

Aš visus gyvojo pasaulio lobius palikau... tikrai vienui vieną medinį apdarą tepasiėmiau... o todėl man niekas nieko dabar ir nepavydi, — nepavydi nei turtų, nei galios, nei garbės!”

“Ach,” dar kartą atsiduso jis ir, giliai žemėn palinkęs, tarsi pusiau į save susigužęs, spėriai atėjo prie sienos Negyvųjų Krašto, prie varėtų miesto, kurio gyventojų pastogė ir užvėja tėra tikrai antkapiai ir statulos...

Prabilo varpas. Prabilo giliu, krutininiu balsu, šaukiančiu atsibusti Tylos ir Santaikos Valstybę ir maloniai ištiesti savo ranką Naujam Piliečiui, amžinos ramybės ieškoti čia atkeliavusiam...

Atsivėrė aukšti vartai. Tylos ir Santaikos Valstybė įsileido pakeleivį, iš paskutinės kelionės baisiai nuilsusį.

Gėlių žiedai, medžių lapai ir miriada žalių žolės laiškelių saulėta šypsena jį pasitiko, šiltais pavasario žodžiais pasveikino. Tik paniurusios šaltos kraujo statulos stovėjo kietai lupas suspaudusios, ir jos tylėjo, kaip nebylės.

O pakeleivis ėjo arčiau žemės Durių, tik dėl jo vieno čia dabar teatsidariusių ir tik jo vieno belaukiančių.

R. ŠNIUKAS

Prie M. Šniukienės paminklo

Su savo giminių ir draugų gedulos suspaus-
tomis širdimis, su pro ašaras prasimušančiais jų
žvilgsniais, pagaliau, įžengė jis į Negyvosios
Gamtos Karaliją, į amžiną savo bustinę, iš ku-
rios jis daugiau niekada nebegriš...

Nebegriš, o tiktai subyrės į labai smulkias
daleles, sutolygės su kitomis Gamtos dalelėmis
ir glausis prie jos širdies, kaip prie Amžinos sa-
vo Motinos.

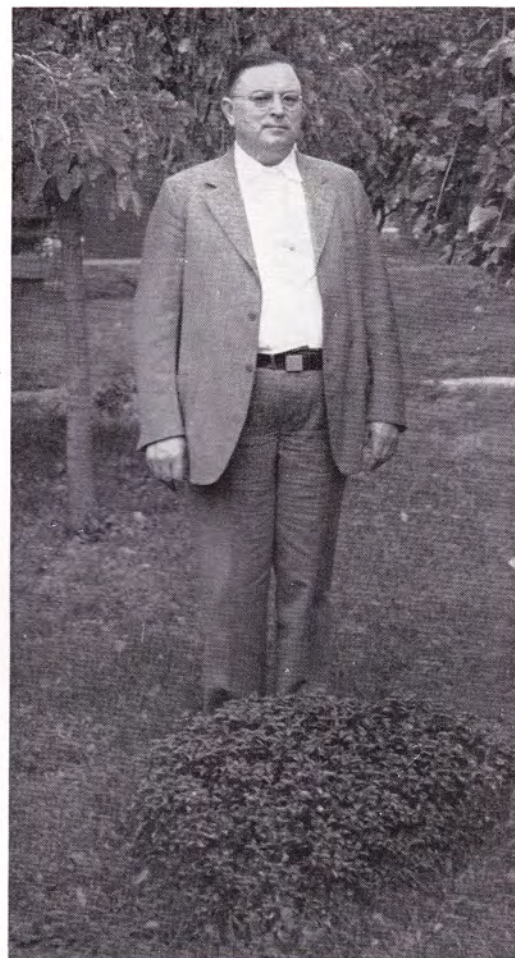
Ir jo buvimas Gamtoje bus amžinas, nors
ir labai susmulkėjęs, sumenkėjęs, — Gyvybės,
Minties ir Valios didybių nebetekęs.

Jei ir pati žemė kada nors žlugs, mažų ma-
žiausiais trupinėliais sutrupės ir beribėje erdvė-
je išsiblaškys, tai šisai paskutinės kelionės ke-
leivis — šisai Žemės Sunus — vistiek neišnyks,
— iš Visumos rankų neiškris, nes jis atėjo iš
Visumos, atliko savo, kaipo žmogaus, pareigas
ir vėl sugrįžo į Visumą — tą Amžinąją savo
Tėvynę...

Žemės Durys pradėjo užsiverti. Visų akys
susmigo į besipilantį naują kapą, kurį tuoj ap-
kabino pilnomis meilės rankomis gyvieji vaini-
kai, graudėjančių širdžių ir gedulos kupinų ran-
kų čia sunešti ir sudėti.

NAGLEVIČIŲ ŠEIMYNOS PAMINKLAS

ED. ČEPULIS

Uolus L. T. Kapinių steigėjas ir darbuotojas, buvęs
kapinių užveizda, daug sykių globėju ir pirmininku.
Šis jo paveikslas imtas L. T. Kapinėse ant jo loto
neužilgo prieš jo mirtį.

Dusliai nuaidėjo per Negyvųjų Kraštą, per
Tylos ir Santaikos Valstybę, per Antkapių ir
Siatulų Miestą verkiamu balsu tariamas sudie...
amžiną atilsį...

Lanko jį dabar ir duoda jam atgaivą me-
džių gėlių lingavimo simfonija... lanko ir ryto
skaisčioji aušra... ir vidurdienio skaidrioji sau-
lė... ir vakaro gaivusis lytus... ir nakties balta-
kasė rasa... ir, gal but, lanko ir lankys vienas
kitas giminė, draugas ir šiaipjau žmogus, kol
visi nepamirš...

O tarp pasilikusiųjų gyventi visados bus
daug ir tokių, kurie megs naują rytojaus dieną,
ugdys Mintį, Protą, Viltį, Meilę, Kovą ir Pažan-
gą, nes šitie gyvosios Gamtos dėsniai, šitie di-
džiausi jos lobiai niekada kapan negrimsta, nie-
kada gyventi ir pirmyn žengti nesiliauja!

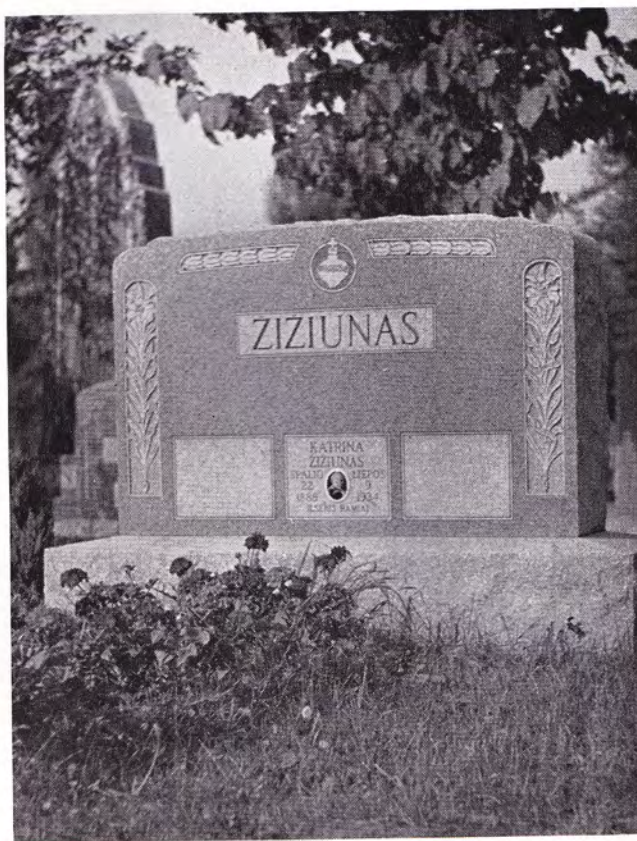
Dr. Šeštakas Margeris.

MATIKONIŲ IR
NIŽINSKŲ
PAMINKLAS

Čia palaidoti
NAPALEONAS
NIŽINSKAS,
mirus 26 m. am-
žiaus, gegužės 15,
1917 m. ir
JUOZAPAS
NIŽINSKAS,
mirus 33 metų am-
žiaus, rugsėjo 18,
1923 m.

Liudnai juos
atsimena
KAZIMIERAS
ir
KAZIMIERA
MATIKONIAI
ir
LONGINAS
ir
BRONĖ
NIŽINSKAI.

ŽIZIUNŲ ŠEIMYNOS PAMINKLAS

INVYKINTA SVAJONĖ

1912 metais gyvenau Duquesne miestely, netoli Pittsburgho. Vieną sykį vienas mano parapijonas davė man laikraštį "Kataliką" pasiskaityti. Jame radau Lietuvių Tautiškų Kapinių atidarymo aprašymą. Kiek atsimenu ta korespondencija nebuvo palanki Lietuvių Tautiškoms Kapinėms ir jų steigėjams. Bet man tai buvo linksma žinia, kad ta garsioji Chicagos lietuvių kolonija įsteigė nepriklausomas nuo Romos trusto kapines.

Atvykęs Chicagon, jau savo akimis pamaciau tą gražią laisvų lietuvių įstaigą ir pradėjau dalyvauti jos apvaikščiojimų iškilmėse.

Tačiau pradžioje man teko stebėtis, kad Lietuvių Tautiškų Kapinių programai puošimo dienoje buvo su kunigų ir vyskupų pamokslais ir mišiomis. Laike tų "nabaženstų" maldininkų nebuvo daug. Mažai tebuvo tokių, kurie rimtai

paisė kunigų Jankausko ar Mickevičiaus atliekamų ceremonijų. Dauguma sakydavo: "Jeigu mes pasiliuosavom nuo kunigų, tai kam bereikia susidėti su tautiškais kunigais ir leisti jiems laisvose kapinėse kokias nors misterijas daryti."

Lietuvių Tautiškos Kapinės pradėjo sparčiai augti, plėtotis, gražėti. Tuo laiku ir paskutiniai prietarų likučiai tapo panaikinti.

Jau ilga eilė metų, kaip pažangioji Chicagos lietuvių visuomenė skaitlingai kasmet renkasi puošimo dienoje Lietuvių Tautiškose Kapinėse ir džiaugiasi gražiais tai progai pritaikintais programais. Daugelis ir iš šv. Kazimiero kapinių suvažiuoja čia ir sykiu su kitais lietuviais gražiai praleidžia laiką žaliuojančiuose miškuose, tarp klevų, ąžuolų ir topolių.

R. Šniukas

DAUBARŲ PAMINKLAS

Stovi prie paminklo Povilas Daubaras ir Marijona Daubarienė, po tėvais Sautitaitė.

Kol esu gyvas, noriu tarti šiuos kelis žodžius:

Praskintas kelias, išrauti kadugiai,

Jau galim žengti atvirai.

Spėkų daug išaikvojom,

Vistiek sau tiesų kelią iškovojom.

Čia mūsų laisvos kapinės, čia ilsis mūsų draugai,

Tėvai ir motinos ir broliai liks čia amžinai.

Ir mūsų kelio galas bus čionai

Kur ilsisi laisvos minties draugai.

Gal už dienos kitos

Ir aš atvyksiu čia pas juos.

Povilas Daubaras

PAMINKLAS LIETUVYBĖS

Amerikon atvykę, dar gerai nematėm,
Ilgai dar klaidžiojom, bažnyčias statėm,
Ilgai dar svetimiems dievams tarnavom,
Ir išnaudotojams rankas bučiavom.
Čionai jau laisvės saulė švietė,
O mes dar buvom senam sviete.
Mums aišku tapo: čia mes amžių savo busim,
Jei neprotausime laisvai, pražusim.
Parupo mums ir mus pačių gerovė,
Mus laisvė ir tikrai lietuviška dorovė.
Ir tuomet susikūrė tautiškos draugijos
Darbuotis naudai savo ir žmonijos.
Pasaulio knygas mes skaityt pradėjom
Ir greitai prietarų išsižadėjom.
Pradėtojai skaistaus to mūsų atgimimo
Kiti jau susilaukė laisvojo jaunimo,
Kiti jau po velėna ilsis paguldyti,
Padėję savo broliams laisvės įsigyti.
Tai jie ir laisvas kapines čia steigė,
Kada dar prietarai mus neigė.
Mes šiandien tariam ačiu jiems širdingai,
Kad jie sukilo ir darbavosi vieningai,
Kad jie keikimų nebijojo,
Už laisvę ir teisybę drąsiai stojo.
Lietuvių Kapinės—paminklas lietuviybės,
Gražių troškimų, meilės ir vienybės.
Čia ažuolai mintingai ošia—gaudžia,
Teisingą mintį skleidžia ir priglaudžia.

Vaidilutė

AGOTOS BALNIONIENĖS paminklas. Stovi prie paminklo Stanislovas Balnionis, jo sunus Stanislovas ir jo moteris Ona.

Agota Balnionienė, po tėvais Šnapštyčia, Stačiunų parapijos šaduvos miesto, mirė lapkričio 21, 1921 m. — Agotos ir Stanislovo Balnionių duktė Elzbieta, mirusi lapkričio 1, 1929 m., buvo palaidota šv. Kazimiero kapinėse, perkelta į šią vietą lapkričio 25, 1930 m.

STAŠKUNŲ PAMINKLAS

Mūsų mylimas sunelis Jonukas mirė, sulaukęs aštuonių metų amžiaus, balandžio 26 dieną 1926 metais. Mes tėvai Ignas ir Kazimieras ir duktė Genovaitė liudim mūsų mylimo sunelio ir brolelio.

STAŠKUNAS.

IS ATSIMINIMŲ

Chicagon atvykau iš Baltimorės 1910 metais ir čia pirmiausia pažinau Motiejų ir Marę Damijonaičius, kurie tais laikais buvo žymūs tautiečių veikėjai. Pas juos ir apsigyvenau.

Damijonaičių namuose man pirmu sykiu teko išgirsti kalbas apie laisvų kapinių steigimą. Buvau laisvų minčių mergaitė. Todėl mane tos kalbos sužavėjo.

Už sumanymą steigti lietuviškas tautiškas kapines ir steigiamąjį darbą kreditas priklausė tautiečiams laisvamaniams, butent advokatui Bradčiuliui, M. Damijonaičiui, d-rui A. Zimon-tui, Antanui Olšauskui, K. Butkui, Dėdei Šernui ir visai eilei kitų. Aš jų visų pavardžių negaliu atsiminti. Tik tuos atsimenu, kuriuos dažniausia mačiau.

Buvo daug sunkaus darbo steigiant kapines, bet, visiems prisidedant, jos buvo įsteigtos ir 1912 metais iškilmingai atidarytos.

Mes laisvamaniai žmonės lankėme Lietuvių Tautiškas Kapines per 25 metus. Šiais metais

(1936), švęsdami dvidešimt penkių metų jubiliejų, turim kuo pasidžiaugti.

Šiose kapinėse aš neturiu savo giminių palaidotų, bet turiu čia nemažą skaičių savo idėjos draugų. Aš juos atlankau kas metai ir man malonu matyti puikias gėles, kurios puošia jų kapus.

Ona Kuzmickaitė-Remeikienė

2.

Aš atsimenu, kaip mes maršavom 1912 metais, kuomet įvyko Lietuvių Tautiškų Kapinių atidarymas. Nuo Cicero Avenue mes visiėjome pėsti iki kapinių. Musų bury buvo daugiausia draugų ir draugių iš North Side.

Kaip sriaunojo upelio vanduo, prabėgo eilė metų. Visą tą laiką mes Chicagos laisvos minties žmonės dirbom—triusėm Lietuvių Tautiškų Kapinių naudai. Šiandien galime pasidžiaugti gražiomis pasekmėmis.

ANTANAS KNISTOFT

Šešis metus, vieną terminą, buvęs Lietuvių Tautiškų Kapinių globėju (trustisu). Kilęs iš Telšių apskrčio, Leplaukės parapijos, Rubežaičių kaimo.

LIETUVNIKŲ ŠEIMYNOS PAMINKLAS

Aš taip pat džiaugiuos, kad po tiek metų likimas man suteikė progos asmeniškai prakalbėti į didžiai gerbiamą daktarą Joną Šliupą, tą mūsų žadintoją ir laisvos minties skleidėją tarp Amerikos lietuvių. Tai atsitiko Lietuvių Tautiškų Kapinių 25 metų sukaktuvių apvaikščiojime, kuriame Dr. Šliupas kalbėjo atvykęs iš Lietuvos.

Elzbieta Strazdienė

3.

Aš atsimenu, kaip tais laikais Romos katalikų laikraščiai "Žvaigždė" ir "Katalikas" bjauriai niekino laisvų kapinių sumanytojus ir kaip "Lietuva" aprašydavo fanatikų parapijonų žiaurumus ir neapkentimą laisvų žmonių.

Garbė tiems žmonėms, vyrams ir moterims, kurie steigė laisvas Lietuvių Tautiškas Kapines. O mirusiems mūsų širdyse bus garbės atmintis per amžius.

Izidorius Milius,
Eagle River, Wis.

A. BUBINAS

Lietuvių Tautiškų Kapinių knygvedys, senas darbuotojas ir nuolatinis kapinių gerovės dabotojas.

ŽALIŲ ŠEIMYNOS PAMINKLAS

ORINTŲ ŠEIMYNA

Mes, Juozapas su Ona ir sunus Juozapas Orintai, lotų savininkai, lankome Lietuvių Tautiškas kapines nuo 1912 metų. Tais laikais mūsų tautiški kapai buvo dar tik prasidėję. Buvo graži vieta, gražus ažuolynas, dar ir "upė Sidrono" bėgo. Bet tai buvo tik pradžia palyginus su šiandienine tautiškų kapų išvaizda.

Garbė tiems pirmutiniams steigėjams, kovotojams, didvyriams, kurie nenuilstančiai kovojo ir steigė šias laisvas, lietuviškas, tautiš-

kas kapines. Šiandien kaip kurie jų jau yra pasilaidoję, ilsis amžinai, kiti dar gyvi ir po šiai dienai darbuojasi.

Atvažiavę į šitą laisvės šalį, vieni iš mūsų gal buvo lankę ir augštesnes mokyklas, kiti pradines, bet daugumoje mes buvom sodžiaus sermėgiai, be jokio mokslo, paprasti artojai. Šioj laisvoj šaly mums jau buvo galima skaityti įvairių pažiūrų laikraščius, taip pat knygas. Niekas nedraudė. Taigi mes pradėjom blaivytis, šviestis.

Tais laikais mūsų dangaus sargai, kunigai, labai bjauriai šeimynikavo. Jie iš visų savo pajėgų norėjo pastot kelią apšvietai.

Jie gerus žmones laidodavo už tvoros, o jų dūšes į peklą. Už pinigų duodavo ir dangaus, ale tik biskį.

O dabar, kada žmonės susiprato, tai atsidarė sau dangaus vartus plačiai, ir nereikia daugiau kloniotis kunigams.

Lietuvių Tautiškos Kapinėse ir mes nusipirkom lotą tinkamoj vietoj. 1920 metais palaidojom dukrėlę Onutę, ir čia aš pats ateisiu pasilsėti amžinai su savo šeimyna.

1922 metais visuotinas susirinkimas išrinko mane trustisui. Išbuvaui vieną terminą, tai yra 6 metus. Buvau išrinktas ir kitam terminui, bet po dviejų metų dėl gyvenimo aplinkybių turėjau rezignuoti. Mano kapinėms tarnybos lai-

ku darbavaus kiek mano supratimas man leido kartu su kitais trustisais. Visuomet stengdavomės, kad kapinių reikalai būtų kuogeriausia sutvarkyti, kapai papuošti ir lotų savininkai patenkinti. Todėl Lietuvių Tautiškos laisvos kapinės augo ir bujojo. Mes velijame, kad jos tarptų ir bujotų ir toliaus.

JURGIS, ONA IR SUNUS
JUOZAPAS ORINTAI
R. 1, Crown Point, Ind.

Čia ilsis Petras Sutkus, kilęs iš Ilguvos parapijos, Šakių apskrčio, Suvalkų. Nuo vasario 3 dienos 1922, nutilęs ant visados.

Atmintis
JUOZAPŲ IR MARIJONOS
MACIUKAVIČIŲ

Čia rado amžiną atilsį Marijona Andrejauskienė, gimusi gruodžio 5, 1893 m., mirusi rugsėjo 26, 1927 m.

Liudnai ją mini vyras Laurynas Andrejauskas, Lietuvoje, ir jo brolis Antanas Andrews, Chicagoje.

Praeivi, atlankęs šią amžiną mūsų sostinę,
Graudingai nurimusia, gailiai nutilusia,
Į skautųjį dangų medelių kalba prabilusia,
Atmink, atsidusęs, ateis ir mums valanda paskutinė.